

Samen het kundigst

*Een onderzoek naar de externe waardering
voor de Noordelijke Rekenkamer*

rijksuniversiteit
groningen

Noordelijke
Rekenkamer

provincie Drenthe

provinsje fryslân
provincie fryslân

provincie
groningen

Voorwoord

Voor u ligt het deelonderzoek naar de externe waardering voor de Noordelijke Rekenkamer. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van de zesjaarlijkse evaluatie van de Noordelijke Rekenkamer die in 2020 plaatsvindt. Een extern bureau voert het evaluatieonderzoek grotendeels uit. De Noordelijke Rekenkamer organiseert zelf enkele vooronderzoeken. Dit onderzoeksrapport is een deelonderzoek in het kader van deze vooronderzoeken.

In het kader van het afronden van onze bachelor Juridische Bestuurskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen wordt een bestuurskundig onderzoeksproject uitgevoerd. Wij hebben dit onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer uitgevoerd na een verzoek daartoe van de directeur, Linze Schaap. Gedurende een periode van 12 weken hebben wij, onder leiding van professor H.B. Winter, dit onderzoek uitgevoerd. De kennis en ervaring die wij hebben opgedaan tijdens onze studie hebben we hierbij goed kunnen inzetten. Op deze manier hebben wij ook kennis kunnen maken met het (beoordelen van) provinciaal beleid.

Graag willen wij professor Winter bedanken voor de goede begeleiding tijdens het onderzoek. Grotendeels hebben wij tijdens het onderzoek online moeten bijeenkomen door COVID-19, maar gelukkig hebben wij elkaar de laatste twee weken weer fysiek kunnen treffen op de faculteit. Ook willen wij de Statenleden, Gedeputeerden, maatschappelijke betrokkenen en ambtenaren bedanken die hebben bijgedragen aan het realiseren van dit onderzoek.

Wij wensen u veel leesplezier.

Dana Berghout, Irma Bosma, Alana Caspers, Janey Huibers, Maud Kalsbeek, Sue Mae Klein, Ate Johan Travaille, Max Visser en Wieger van der Wolf

Groningen, 8 juli 2020

Samenvatting

De Noordelijke Rekenkamer is de rekenkamer voor de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen. Zij doet onderzoek naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door de provincie gevoerde beleid. Elke twee jaar wordt een nieuw onderzoeksprogramma vastgesteld dat bepaalt waar de onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer over gaan. Die onderwerpen kunnen van belang zijn voor alle provincies, maar ook alleen voor een specifieke provincie. In de periode 2015-2020 zijn tien onderzoeksrapporten verschenen die deel uitmaken van drie verschillende onderzoeksprogramma's. Deze rapporten worden gebruikt om de mate van waardering voor de Noordelijke Rekenkamer door de verschillende doelgroepen te onderzoeken.

Dit onderzoek is gestart naar aanleiding van een verzoek vanuit de Noordelijke Rekenkamer. Ons is gevraagd om de waardering voor de Noordelijke Rekenkamer te onderzoeken van verschillende doelgroepen. De doelgroepen zijn de leden van de Provinciale Staten, leden van de Gedeputeerde Staten, ambtenaren en maatschappelijk betrokkenen. Het onderzoek is begonnen met literatuuronderzoek, dat in hoofdstuk 2 en 3 tot uitdrukking is gekomen. Daarnaast zijn er interviews afgenomen met een aantal mensen uit de verschillende doelgroepen. Tenslotte is er een enquête gemaakt waarmee zo veel mogelijk gegevens in één keer worden verzameld.

In dit onderzoek gaat we uit van de letterlijke betekenis van waardering. Waardering betekent letterlijk waardebeoordeling en is een neutraal woord dat positief, negatief of neutraal ingevuld kan worden. Zowel de subjectieve kanten als de objectieve kanten van waardering zijn onderzocht. De objectieve kanten zijn meetbaar en hebben te maken met de kwaliteit van de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer, bijvoorbeeld de leesbaarheid van rapporten, of de rapporten begrijpelijk zijn en of de conclusies een goede onderbouwing bevatten. De subjectieve kanten bevatten verschillende meningen en hebben onder andere betrekking op het wel of niet eens zijn met de uitkomsten van de onderzoeken, het al dan niet prettig contact hebben met de onderzoekers en de vraag of de rapporten meerwaarde hebben.

Uit de enquête blijkt dat de respondenten overwegend positief zijn over de Noordelijke Rekenkamer. De cijfers die gegeven zijn in de interviews liggen redelijk uiteen. De meeste geïnterviewden zijn positief. Het laagste cijfer is een 5 en het hoogst gegeven cijfer is een 9. Het gemiddelde cijfer van alle geïnterviewden en respondenten is een 7,3. Uit de enquête komt naar voren dat het overgrote deel van de respondenten de Noordelijke Rekenkamer een nuttige instelling vindt. Twee derde vindt dat het meerwaarde heeft dat de noordelijke provincies een gezamenlijke rekenkamer hebben ingesteld. Bijna alle respondenten vinden de bijdrage van de Noordelijke Rekenkamer aan de controlerende rol van Provinciale Staten positief. Minder tevreden is men over het contact met de Noordelijke Rekenkamer en de transparantie van het onderzoeksproces. Uit de interviews blijkt dat de meeste geïnterviewden het nut van het werk van de Noordelijke Rekenkamer inzien en ook van mening zijn dat het een goed middel is om de provincie te controleren. De opvattingen uit de interviews over het Noordelijke karakter komen overeen met de uitkomsten van de enquête. De meeste respondenten vinden dat de Noordelijke Rekenkamer meerwaarde heeft, een enkeling heeft commentaar op de gezamenlijke rekenkamer. Echter, niemand is van mening dat de rekenkamerfunctie beter gescheiden kan worden uitgevoerd per provincie. Het contact met de Noordelijke Rekenkamer wordt door de geïnterviewden, net zoals in de enquête, verschillend gewaardeerd. Over het contact met de Noordelijke Rekenkamer wordt door de geïnterviewden, net zoals in de enquête, verschillend gewaardeerd. De communicatie wordt door de meeste als zeer plezierig en goed ervaren, maar sommigen hebben enkele verbeterpunten. Wat betreft de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer werd in de enquête gemiddeld een 7,4 gegeven. De meeste mensen zijn tevreden over de kwaliteit van de uitgevoerde onderzoeken. De meeste respondenten vinden niet dat ze voldoende worden betrokken bij het vormgeven van het onderzoek. Men is wel tevreden over

het contact met de onderzoekers en vindt dat de Noordelijke Rekenkamer op een onafhankelijke manier werkt. Uit de interviews komt verder naar voren dat de huidige werkwijze wordt gezien als een grondige manier om te werk te gaan, waarbij ruimte is voor dialoog. Aan de controlefunctie hechten de respondenten behoorlijk sterk. Over de duur van de onderzoeken wordt wisselend gedacht. De meeste geïnterviewden voelen geen grote mate van betrokkenheid bij de Noordelijke Rekenkamer. Hier hebben verschillende respondenten enkele verbeterpunten. Verder is niemand van mening dat de Noordelijke Rekenkamer politiek gekleurd is. Uit de enquête blijkt dat de meningen over de looptijd van het onderzoeksprogramma erg verdeeld zijn. Een kleine meerderheid vindt de gekozen onderwerpen relevant, maar de meningen verschillen heel erg wat betreft het kunnen leveren van input op de onderwerpen. Uit de interviews komt vooral naar voren dat het goed is dat Provinciale Staten een bijdrage kunnen leveren aan de onderwerpen in het onderzoeksprogramma. Over het algemeen zijn de geïnterviewden tevreden over de gekozen onderwerpen. De leesbaarheid van de rapporten en de relevantie van de onderwerpen wordt in de enquête erg positief beoordeeld. Er zijn wat meer neutrale meningen over de vraag of de conclusies voldoende onderbouwd zijn. Geïnterviewden vinden de rapporten bijna altijd goed leesbaar, maar menen wel dat het dit voor de gemiddelde burger niet zo is. Over de relevantie van het onderzoek wordt wisselend geoordeeld. Volgens veel geïnterviewden is het onderzoek vaak niet meer relevant wanneer het rapport gepubliceerd wordt. De meningen over de bruikbaarheid van de rapporten verschillen enigszins. Met name de ambtelijke betrokkenen oordelen negatief.

Positieve punten over de Noordelijke Rekenkamer in het algemeen betreffen vooral haar onafhankelijke positie en de zorgvuldigheid bij het opstellen van rapporten. Velen zijn van mening dat de Noordelijke Rekenkamer een goed controlerend instrument is. Een verbeterpunt wat genoemd wordt, gaat over de interactie met de respondenten in het voortraject van het onderzoek. De respondenten geven aan dat ze soms afstand voelen tot de Noordelijke Rekenkamer, omdat ze vaak pas aan het eind van het onderzoekstraject betrokken worden bij het rapport. Daarnaast zou de Noordelijke Rekenkamer volgens sommige geïnterviewden moeten nadenken over andere manieren van onderzoek doen, waardoor de doorlooptijd van rapporten korter kan zijn. Ten slotte zijn er wisselende meningen over de relevantie van de onderwerpen. De Noordelijke Rekenkamer controleert de provincies achteraf, wat met zich meebrengt dat de onderwerpen bij de publicatie van de rapporten niet altijd meer relevant zijn. De leden van de Provinciale Staten en de Gedeputeerde Staten zijn op dat moment niet meer met het betreffende onderwerp bezig.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Doel van het onderzoek.....	8
1.3 Probleemstelling.....	8
1.3.1 Hoofdvraag	8
1.3.2 Deelvragen	9
1.4 Onderzoeksmethoden	9
1.5 Leeswijzer	13
Hoofdstuk 2 De Noordelijke Rekenkamer.....	14
2.1 Inleiding	14
2.2 Taken en bevoegdheden	14
2.3 Onderzoeksprogramma's	15
2.3.1 Periode 2014-2015	15
2.3.2 Periode 2016-2017	15
2.3.3 Periode 2018-2020	16
2.4 Onderzoeken tussen 2015 en 2020	16
2.5 Slotbeschouwing.....	16
Hoofdstuk 3 Theoretisch kader	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Het begrip waardering	18
3.2.1 Operationalisering van waardering	18
3.3 Vaststelling van de mate van waardering.....	19
3.4 Verwachting van het onderzoek	20
Hoofdstuk 4 Enquêteonderzoek naar waardering.....	21
4.1 Inleiding	21
4.2 De beoordeling van de Noordelijke Rekenkamer in het algemeen	21
4.3 De werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer	25
4.4 Onderzoeksprogramma's	27
4.5 De individuele onderzoeksrapporten	29
4.5.1 De meest gelezen rapporten	29
4.5.2 De minst gelezen rapporten	31
4.5.3 De gelezen onderdelen.....	32
4.6 Slotbeschouwing.....	33
Hoofdstuk 5 Bevindingen interviews	34

5.1 Inleiding	34
5.2 Algemeen beeld bij de Noordelijke Rekenkamer	34
5.2.1 Politieke onafhankelijkheid	35
5.3 Betrokkenheid bij onderzoeksproces en rapporten	35
5.4 Algemene werkwijze.....	36
5.5 Onderzoeksprogramma's	38
5.6 Algemeen oordeel rapporten	38
5.6.1 Leesbaarheid	38
5.6.2 Toegankelijkheid.....	39
5.6.3 Bruikbaarheid	39
5.6.4 Relevantie.....	40
5.6.5 Oordeel over 'Verdeling onder hoogspanning'	41
5.7 Communicatie.....	42
5.8 Gezamenlijke organisatie van de Noordelijke Rekenkamer van de drie provincies: het Noordelijke karakter	42
5.9 Oordeel over de financiën	43
5.10 Sterke punten en verbeterpunten	44
5.11 Conclusie.....	45
Hoofdstuk 6 Analyse	46
6.1 Inleiding	46
6.2 Leesbaarheid en begrijpelijkheid van rapporten	46
6.3 Gekozen onderwerpen	46
6.4 Juistheid van de feiten en politieke onafhankelijkheid	47
6.5 Onderbouwing van de betrokken conclusies.....	47
6.6 Concrete aanpak om de conclusies en aanbevelingen uit te voeren	48
6.7 Nuttigheid en meerwaarde van onderzoeken.....	48
6.8 Op tijd opgesteld	48
6.9 Het wel of niet eens zijn met de uitkomsten.....	49
6.10 Contact met de Noordelijke Rekenkamer.....	49
6.11 Tevredenheid over de manier waarop het onderzoek wordt gedaan	50
6.12 Het Noordelijke karakter van de Noordelijke Rekenkamer	50
6.13 Slotbeschouwing.....	50
Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen.....	52
7.1 Inleiding	52
7.2 Leeswijzer	52
7.3 Beantwoording van de deelvragen	52
7.4 Beantwoording van de hoofdvraag	55
7.5 Aanbevelingen	55

7.6 Discussie	55
Literatuurlijst.....	57
Bijlage 1 Individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer.....	58
Bijlage 2 Begeleidingsbrief Linze Schaap.....	62
Bijlage 3 Geïnterviewden	64
Bijlage 4 Vragenlijst enquête	65
Bijlage 5 Itemlijst interviewvragen.....	77

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2020 wordt de Noordelijke Rekenkamer geëvalueerd. Een extern bureau voert het evaluatieonderzoek grotendeels uit. De Noordelijke Rekenkamer organiseert zelf enkele vooronderzoeken. Dit onderzoeksrapport is een deelonderzoek in het kader van deze vooronderzoeken. Dit deelonderzoek zal daarom ook worden gebruikt door het externe bureau.

Op 14 april 2020 is het onderzoek naar de waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer van start gegaan. Dit onderzoek heeft betrekking op de waardering van het doen van onderzoek, de onderzoeksprogramma's in de periode van 2014 tot en met 2020 en de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020. In dit onderzoek wordt gekeken naar hoe de Noordelijke Rekenkamer wordt gewaardeerd door de Provinciale Staten, de Gedeputeerde Staten, de ambtelijke organisatie en de maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe.

1.2 Doel van het onderzoek

In dit onderzoek wordt gekeken naar de mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer. Bij de mate van waardering wordt er gekeken naar de sterke punten en naar de verbeterpunten. Bij de verbeterpunten wordt gekeken naar welke verbetervoorstellen gedaan kunnen worden.

1.3 Probleemstelling

1.3.1 Hoofdvraag

De centrale vraag van dit onderzoek luidt als volgt:

“Hoe worden het doen van onderzoek, de onderzoeksprogramma's in de periode van 2014 tot en met 2020 en de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 gewaardeerd door de Provinciale Staten, de Gedeputeerde Staten, de ambtelijke organisatie van de provincies Fryslân, Groningen, Drenthe en de maatschappelijke betrokkenen bij dat onderzoek, en hoe kan die waardering verklaard worden?”

Met dit onderzoek wordt de mate van waardering vastgesteld met betrekking tot het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer. Er is gekozen voor de periode van 2015 tot en met 2020. Wanneer het gaat om de mate van waardering is het van belang dat de betrokkenen de manier van onderzoek, de onderzoeksprogramma's en de onderzoeken nog goed voor ogen hebben. Wanneer we de periode te ruim zouden nemen, kan het voorkomen dat de betrokkenen niet meer duidelijk hebben wat zijn of haar meningen en/of ervaringen over de betreffende onderdelen waren. Daarnaast kunnen we op deze manier drie onderzoeksprogramma's betrekken in het onderzoek, namelijk die van 2014-2015, 2016-2017 en 2018-2020.

1.3.2 Deelvragen

Om de probleemstelling te kunnen beantwoorden, zijn een aantal deelvragen opgesteld:

1. *Wat wordt er in dit onderzoek verstaan onder het begrip waardering?*
Via literatuuronderzoek wordt er in beeld gebracht welke verschillende definities er zijn van het begrip waardering, welke definitie het meest geschikt is om toe te passen op dit onderzoek en hoe dat begrip geoperationaliseerd kan worden in vragenlijsten en items voor de interviews. Op deze manier wordt het theoretisch kader in beeld gebracht.
2. *Wat zijn de verwachtingen van het werk verricht door de Noordelijke Rekenkamer van de verschillende actoren van de drie noordelijke provincies?*
Voordat we de vraag naar waardering kunnen beantwoorden, zullen we kijken naar de verwachtingen in het algemeen van de vier actoren met betrekking tot het werk van de Noordelijke Rekenkamer.
3. *Hoe wordt het doen van onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 gewaardeerd door de verschillende actoren van de drie noordelijke provincies?*
4. *Hoe worden de onderzoeksprogramma's van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2014 tot en met 2020 gewaardeerd door de betrokken actoren van de drie noordelijke provincies?*
5. *Hoe worden de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 gewaardeerd door de betrokken actoren van de drie noordelijke provincies?*
In de deelvragen 3 tot en met 5 behandelen we de verschillende soorten onderzoeken die de Noordelijke Rekenkamer uitvoert en de waardering van die onderzoeken door de betrokken actoren. Hierbij kijken we naar het doen van onderzoek, de onderzoeksprogramma's en de individuele onderzoeken.
6. *Wat is de verklaring voor de waardering van de Noordelijke Rekenkamer?*
Met de laatste deelvraag willen we de waardering per actor in beeld brengen. Hierbij brengen we in beeld of er verschillen zijn in de mate van waardering tussen de verschillende actoren en of er een verschil is in de mate van waardering bij de drie provincies. Vervolgens gaan we de eventuele verschillen verklaren.

1.4 Onderzoeksmethoden

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek. Hieronder worden de verschillende methoden nader toegelicht.

Literatuuronderzoek

Om een goed beeld te krijgen van het begrip waardering is het noodzakelijk om een literatuuronderzoek te doen. De eerste deelvraag is beantwoord op basis van dit literatuuronderzoek. Aan hand van het begrip waardering hebben we ook twee hypotheses opgesteld, namelijk¹:

1. Wij verwachten op grond van de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer in de periode 2015-2020 dat de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en

¹ Zie paragraaf 3.4 voor een nadere uitleg.

maatschappelijke betrokkenen een hoge mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer hebben.

2. Wij verwachten dat het bestaan van de Noordelijke Rekenkamer niet ter discussie staat bij de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe.

De eerste deelvraag is beantwoord op basis van literatuuronderzoek. Dit literatuuronderzoek heeft bijgedragen om het begrip waardering nader te bepalen en is gebruikt bij het opstellen van de enquête en het uitvoeren van de interviews. Bovendien is het literatuuronderzoek behulpzaam geweest bij het verklaren van de resultaten van de enquête en interviews.

Enquête

De enquête is bedoeld om de mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer door de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe in kaart te brengen. De enquête is een geschikte onderzoeksmethode omdat het een algemeen beeld geeft van de mate van waardering met betrekking tot de sterke punten en verbeterpunten. Voor de enquête is het programma Google Forms gebruikt.

In tegenstelling tot de interviews, hebben wij onze enquête verspreid onder alle leden van zowel Provinciale als Gedeputeerde Staten. Dit bood voor ons de beste kans om een grote respons te krijgen, wat ook inhoudt dat wij veel gegevens hebben om mee te werken. Dit zorgt vervolgens voor een betere betrouwbaarheid van het door ons uitgevoerde onderzoek. Voor de selectie van de maatschappelijke betrokkenen hebben wij de verschillende onderzoeksrapporten van de Noordelijke Rekenkamer geraadpleegd. Hierbij is enkel gebruik gemaakt van de rapporten vanaf 2015. Verder is er gebruik gemaakt van de beschikbare contactgegevens voor het benaderen van de maatschappelijke betrokkenen. Dit staat vaak vermeld op de website van de organisatie in kwestie.

In de meeste rapporten van de Noordelijke Rekenkamer staat een lijst met geïnterviewde ambtenaren opgenomen. Door de verscheidenheid aan onderwerpen in de rapporten, bood dit ons een breed perspectief op de algehele waardering van de Noordelijke Rekenkamer. Voor het benaderen van de betrokken ambtenaren zijn we uitgegaan van de ambtenaren die op deze lijsten staan en hebben we daar zelf een lijst van gemaakt. Om deze lijst eventueel aan te vullen, hebben we van één contactpersoon per provincie een aanvulling op deze lijst gekregen. Het gaat hierbij alleen om ambtenaren die nog werkzaam zijn bij één van de drie provincies.

De enquête is verstuurd naar ruim 200 mensen waarvan 42 het hebben ingevuld. De enquête is ingevuld door 17 leden van de Provinciale Staten (40,5%), 16 medewerkers van de ambtelijke organisatie (38,1%), 1 lid van de Gedeputeerde Staten (2,4%) en 8 maatschappelijke betrokkenen (19,2%). Deze respondenten zijn verdeeld over de drie noordelijke provincies waarbij 15 mensen werkzaam zijn in Drenthe (44,1%), 11 in Fryslân (32,4%) en 8 in Groningen (23,5%). Van de 42 respondenten zijn de meeste 5 jaar werkzaam in hun huidige functie. De andere respondenten zijn tussen de 0,5 jaar en 10 jaar werkzaam in hun huidige functie. Naar aanleiding van de enquête zijn er interviews gehouden met vijf mensen van elke provincie.

Interviews

Van elke provincie zijn er vijf mensen geïnterviewd, dus in totaal vijftien mensen. Van elke provincie zijn er twee Statenleden, één gedeputeerde, één ambtenaar en één maatschappelijk betrokkene geïnterviewd. Met behulp van deze interviews, in combinatie met de enquête, is er een totaalbeeld

van de mate van waardering ontstaan. Op deze manier konden we meer de diepte ingaan over bepaalde onderwerpen die in enkele enquêtevragen lastig te vatten zijn.

Het onderzoek gaat over de periode van 2015 tot en met 2020 waardoor ervoor is gekozen om willekeurig twee Provinciale Statenleden per provincie te kiezen die vanaf 2015 zitting hebben. Wij hebben ervoor gekozen om slechts Provinciale Statenleden te selecteren die al minstens vijf jaar zitten vanwege de ervaring en kennis van de rapporten Deze mensen zijn benaderd en wanneer zij niet wilden meewerken aan dit onderzoek of zij zichzelf niet geschikt achten, hebben wij anderen om medewerking gevraagd. Hetzelfde is gedaan bij de Gedeputeerde Staten die vanaf 2015 zitting hebben. Voor de maatschappelijke betrokkenen hebben we dezelfde methode gebruikt als bij de enquête. Dit betekent dat we voor de maatschappelijke betrokkenen de verschillende onderzoeksrapporten vanaf 2015 van de Noordelijke Rekenkamer hebben geraadpleegd. Daarnaast is er gebruik gemaakt van de beschikbare contactgegevens die vermeldt staan op de website van de organisatie in kwestie. Voor de ambtenaren zijn we uitgegaan van dezelfde lijst die we ook voor de enquête hadden opgesteld.

Verder hebben we alle partijen onder elkaar gezet en het percentage aan stemmen dat een partij bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten heeft gekregen, gedeeld door 100 zodat er een kansverdeling ontstond. Kansen worden weergegeven in getallen tussen 0 en 1. Vervolgens werd er met een rekenmachine Ran#1 uitgevoerd. Het resultaat was een getal kleiner dan 1. Voor de trekking van de tweede geïnterviewde werden de waarden van de partij die de eerste geïnterviewde leverde, niet meer meegenomen vanuit het oogpunt van representativiteit. Dat leverde meteen een volgend dilemma op. Er werden geen VVD'ers en drie CU'ers getrokken. Uit de trekking van de gedeputeerden kwam ook geen VVD'er. Loting bepaalde dat in Drenthe een CU'er vervangen moest worden door een VVD'er.

Bij de Gedeputeerde Staten hebben we gekeken naar welke gedeputeerden al sinds 2015 zitting nemen in het College van Gedeputeerde Staten. Zij werden per provincie onder elkaar gezet. In Drenthe, waar vier van de vijf gedeputeerden sinds 2015 zitten, kreeg elk lid 1/4^e deel. Uit de trekking kwamen twee CDA'ers. Dat werd billijk bevonden omdat Fryslân de meeste inwoners van de drie provincies heeft en twee CDA gedeputeerden. Ook zat er geen enkele CDA'er bij de te interviewen PS leden.

Bij het benaderen van de geïnterviewde is als volgt te werk gegaan. Besloten is het eerste contact per mail te leggen en in die mail een uitnodiging te sturen vanaf de studentenmail. In de mail hebben we toestemming gevraagd een bandopname te maken en verklaard dat deze na afloop van het onderzoek zal worden vernietigd. Dat is ook gebeurd. We hebben de mensen gevraagd, niet verplicht om mee te doen. Met de mail stuurden we ook een brief mee van Linze Schaap de directeur-secretaris van de Noordelijke Rekenkamer. We hebben een reactie afgewacht voordat we de itemlijst stuurden, die stuurden we pas bij akkoord. De interviews vonden digitaal plaats vanwege COVID-19 op een platform dat door de respondent is gekozen, zoals Webex of Google Meet. Elke geïnterviewde werd door twee mensen geïnterviewd en de interviews duurden gemiddeld drie kwartier tot een uur. Met zijn negenen hebben wij ons in groepjes van drie over de provincies verdeeld. Onderling hebben drie studenten afspraken gemaakt over wie welke persoon zou gaan interviewen. Daarbij is gesteld dat bij een sterke partijvoorkeur van de student, die student geen politici van die partij zou interviewen. Dit ter waarborg van de objectiviteit. Eén van de studenten heeft het gesprek geleid en de vragen gesteld, de andere student heeft het gesprek uitgetypt. Onderling is afgesproken wie welk interview uittypt. Volledig uittypen en citeren heeft de voorkeur voor de volledigheid. De interviews hebben wij ter correctie aangeboden, gecorrigeerd en daarna anoniem verwerkt in de rapporten. De gegevens van de interviews zijn uiterst zorgvuldig bewaard op de y-schijf van de universiteit en door de studenten. Ook zijn de gegevens slechts uitgewisseld met de respondent, de docent en onderling. Nadat de interviews waren uitgetypt, zijn de opnames die de studenten hadden gemaakt vernietigd.

De verschillende onderzoekstechnieken en methoden kunnen als volgt weergegeven worden:

Deelvraag	Onderzoekstechniek en methode
1. Wat wordt er in dit onderzoek verstaan onder het begrip waardering?	<u>Kwalitatief:</u> Literatuuronderzoek.
2. Wat zijn de verwachtingen van het werk verricht door de Noordelijke Rekenkamer van de verschillende actoren van de drie noordelijke provincies?	Twee hypothesen zijn hiervoor opgesteld, namelijk: 1. Wij verwachten op grond van de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer in de periode 2015-2020 dat de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen een hoge mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer hebben. 2. Wij verwachten dat het bestaan van de Noordelijke Rekenkamer niet ter discussie staat bij de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe.
3. Hoe wordt het doen van onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 gewaardeerd door de verschillende actoren van de drie noordelijke provincies?	<u>Kwalitatief:</u> - Interviews. <u>Kwantitatief:</u> - Enquête.
4. Hoe worden de onderzoeksprogramma's van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2014 tot en met 2020 gewaardeerd door de betrokken actoren van de drie noordelijke provincies?	<u>Kwalitatief:</u> - Interviews. <u>Kwantitatief:</u> - Enquête.
5. Hoe worden de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 gewaardeerd door de betrokken actoren van de drie noordelijke provincies?	<u>Kwalitatief:</u> - Interviews. <u>Kwantitatief:</u> - Enquête.
6. Wat is de verklaring voor de waardering van de Noordelijke Rekenkamer?	Analyseren van de verzamelde informatie en op grond daarvan aanbevelingen doen.

Tabel 1.1: Matrix deelvragen en onderzoeksmethoden

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 is besproken wat de aanleiding en het doel van dit onderzoek is. Hierbij is ook beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd. Hoofdstuk 2 geeft een uitleg over de Noordelijke Rekenkamer en haar taken en bevoegdheden. Dit is van belang om een beter en vollediger beeld van de Noordelijke Rekenkamer te krijgen. In hoofdstuk 3 wordt het begrip waardering vormgegeven aan de hand van literatuur. Vervolgens bevat hoofdstuk 4 de uitwerking van de belangrijkste bevindingen van de enquête. In hoofdstuk 5 volgt er een uitwerking van de belangrijkste bevindingen uit de interviews. Hoofdstuk 6 bevat de analyse van de objectieve en subjectieve kanten van het begrip waardering. Tot slot komen in hoofdstuk 7 de conclusies en aanbevelingen aan de orde.

Hoofdstuk 2 De Noordelijke Rekenkamer

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd wat voor organisatie de Noordelijke Rekenkamer is, wat haar taken en bevoegdheden zijn en komen de onderzoeksprogramma's en individuele onderzoeken aan de orde. In §2.2 worden de Noordelijke Rekenkamer en haar taken en bevoegdheden behandeld. Vervolgens gaat §2.3 over de onderzoeksprogramma's in de periode van 2014 tot en met 2020. Als laatste gaat §2.4 over de individuele onderzoeken in de periode van 2015 tot en met 2020.

2.2 Taken en bevoegdheden

Uit de Provinciewet vloeit de verplichting voort om een rekenkamer in te stellen² of een rekenkamerfunctie te organiseren. De provincies Fryslân, Groningen en Drenthe hebben ervoor gekozen om dit gezamenlijk te doen door middel van een Noordelijke Rekenkamer.³ De Gemeenschappelijke regeling van de Noordelijke Rekenkamer, laatst gewijzigd in 2016 en gepubliceerd in de Staatscourant⁴, omschrijft de taken en bevoegdheden van de organisatie.

De Noordelijke Rekenkamer is in 2005 opgericht door de drie noordelijke provincies. Zij doet onderzoek naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door de provincie gevoerde beleid. De Noordelijke Rekenkamer is een onafhankelijke organisatie die gevraagd en ongevraagd onderzoek kan doen naar het werk van de provincies. De Noordelijke Rekenkamer doet enkel onderzoek naar het beleid van de provincies, om deze reden kunnen de onderzoeken betrekking hebben op de volgende onderwerpen: ruimtelijke ordening, infrastructuur, water, natuur en toezicht op de naleving van milieuwetten, Waterschappen en gemeenten.

De Noordelijke Rekenkamer bestaat uit twee organen, namelijk het college en het bureau. Het college bestaat uit drie leden welke benoemd worden door de Provinciale Staten van de drie noordelijke provincies. De drie leden worden ieder benoemd voor zes jaar en mogen één keer herbenoemd worden. Het college is uiteindelijk verantwoordelijk voor het uiteindelijke werk van de Noordelijke Rekenkamer. De directeur geeft leiding aan het college. Het bureau bestaat uit medewerkers en ondersteunt het college. Het helpt bij de voorbereiding en uitvoering van de onderzoeken.

Onafhankelijk van de Noordelijke Rekenkamer staat de Raad van Advies bestaande uit negen statenleden. Uit iedere provincie zijn drie statenleden afkomstig. Deze drie statenleden zijn van verschillende partijen zodat de Raad van Advies een zelfcorrigerend vermogen heeft. De Raad van Advies adviseert de Noordelijke Rekenkamer over het onderzoeksprogramma, de begroting en de publicaties van de onderzoeken.

Het doel van de Noordelijke Rekenkamer is het ondersteunen van de Provinciale Staten in hun beleidsvormende en controlerende rol. Dit door middel van het doen van onderzoek naar het gevoerd bestuur door de Provinciale Staten. Ook heeft de Noordelijke Rekenkamer een missie, namelijk het ondersteunen van het lerend vermogen van de provincies. Dit door middel van het leveren van onderzoeksrapporten met een kwalitatief hoogwaardig niveau.

² Artikel 79a lid 1 Provinciewet.

³ Artikel 79a lid 3 jo. Artikel 79p Provinciewet.

⁴ [Gemeenschappelijke regeling de Noordelijke Rekenkamer 2016.](#)

Er zijn vier soorten onderzoeken die de Noordelijke Rekenkamer uitvoert. De eerste is diepteonderzoek, dit kan worden aangemerkt als het ‘grote’ rekenkameronderzoek waarbij er op een bepaald onderwerp de diepte in wordt gegaan. Een tweede soort onderzoek is het kortdurend onderzoek. Dit is vaak een verkennend onderzoek met een kort tijdsbestek. Ook zijn er rekenkamerbrieven waarmee er aandacht wordt gevraagd voor een bepaald onderwerp door de Noordelijke Rekenkamer. Als laatste zijn er vervolgonderzoeken of doorwerkingsonderzoeken. Hierbij rapporteert de Noordelijke Rekenkamer aan de Provinciale Staten wat er in de praktijk terecht is gekomen van de aanbevelingen gedaan door de Noordelijke Rekenkamer in eerder onderzoek.⁵

2.3 Onderzoeksprogramma's

Elke twee jaar wordt een nieuw onderzoeksprogramma vastgesteld om richting te geven aan het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer. Bij het kiezen van onderwerpen voor onderzoek wordt met verschillende criteria rekening gehouden. Hierbij valt uiteraard te denken aan het maatschappelijk belang en de actualiteit, maar ook de onderzoekbaarheid, risico's en toekomstwaarde van onderzoeken zijn van groot belang. Niet alle onderzoeksplannen halen overigens de tekentafel. In een verslagjaar zijn er gemiddeld 2 tot 4 lopende onderzoeken bij de Noordelijke Rekenkamer, afhankelijk van het soort onderzoek dat wordt gedaan. Hieronder zullen de onderwerpen van de afgelopen jaren aan de orde komen.

2.3.1 Periode 2014-2015

In 2014 en 2015 bestond het onderzoeksprogramma⁶ uit acht onderwerpen: de onderhoudsplannen voor wegen en kanalen, bezuinigingen binnen het sociale domein, krimpbeleid van provincies, een terugblik onderzoek naar subsidiëring van plattelandsprojecten, een terugblik onderzoek naar spoed bij saneren van vervuilde bedrijfslocaties, de effectiviteit van marketing, kwaliteit van handhaving door omgevingsdiensten en de doorwerking van provinciaal ruimtelijk beleid.

Uit het jaarverslag van 2015⁷ blijkt dat de onderzoeken naar de infrastructuur en het krimpbeleid succesvol zijn uitgevoerd. Ook is er dat jaar aandacht besteed aan het kwaliteitsbeleid van de Noordelijke Rekenkamer. De aanbevelingen uit het onderzoek naar saneren van vervuilde bedrijfslocaties werden minder goed opgevolgd dan verwacht, maar over het algemeen was 2015 een goed jaar voor de Noordelijke Rekenkamer.

2.3.2 Periode 2016-2017

Het onderzoeksprogramma van 2016 en 2017⁸ bestond uit vijf nieuwe onderzoeken: openbaar vervoer, digitale bereikbaarheid van het platteland, werkgelegenheid, onttrekkingen aan reserves en het instemmen door Provinciale Staten en tot slot de gevolgen van bezuinigingen door gesubsidieerde instellingen. Daarnaast zijn er twee terugblik onderzoeken uitgevoerd: een onderzoek naar het Waddenfonds en een onderzoek naar de energietransitie. In 2016 zijn alle geplande rapporten uitgebracht. In 2017 zijn de onderzoeken naar het Waddenfonds, het internet op het platteland en het openbaar vervoer succesvol afgerond.

⁵ Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies: Beleid onderzocht door provinciale rekenkamers (laatst geraadpleegd op 7 mei 2020).

⁶ [Onderzoeksprogramma 2014-2015](#).

⁷ [Jaarverslag 2015](#).

⁸ [Onderzoeksprogramma 2016-2017](#).

2.3.3 Periode 2018-2020

Het huidige onderzoeksprogramma⁹ werd vastgesteld voor 2018-2019, maar deze periode is eind 2019 vanwege ontwikkelingen binnen de Noordelijke Rekenkamer met een jaar verlengd.¹⁰ Zo is onder andere in 2019 dr. L. Schaap als nieuwe directeur van de Noordelijke Rekenkamer aangetreden. In het huidige onderzoeksprogramma ligt de focus op de volgende onderwerpen: revolverende fondsen, informatieveiligheid, de energietransitie, provinciaal toerismebeleid, borgen van ruimtelijke kwaliteit en duurzame landbouw. 2018 was naar eigen zeggen van het college ‘een productief jaar’. De rapporten die dat jaar werden gepubliceerd, hadden veel doorwerking.¹¹ In 2019 is er doorgewerkt aan de lopende onderzoeken, en eind 2020 zal blijken of de doelstellingen van de afgelopen twee jaar behaald zijn. Dit jaar zal het onderzoeksprogramma voor 2021-2022 worden opgesteld.

2.4 Onderzoeken tussen 2015 en 2020

Om een beeld te krijgen van de specifieke onderwerpen van de onderzoeken, zijn we gaan kijken naar de onderzoeken in de drie verschillende provincies in de periode tussen 2015 en 2020.¹² Het gros van de onderzoeken is zowel voor de provincie Groningen als de provincies Fryslân en Drenthe uitgevoerd. Een voorbeeld hiervan is een onderzoek naar de grip op de kwaliteit van bedrijven die als risicovol voor de omgeving worden gezien. Alle drie de provincies hebben de uitvoering van het toezicht op deze bedrijven uitbesteed aan een omgevingsdienst. De Noordelijke Rekenkamer heeft derhalve onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het toezicht en de controle die de provincies daardoor nog hebben op de risicovolle bedrijven¹³. Een ander voorbeeld van een onderzoek dat voor alle drie de provincies is gedaan, is een onderzoek naar de verdeling van kosten en baten bij projecten over duurzame energieontwikkeling¹⁴. Dit specificeert zich vooral op de wind- en zonneparken. De Noordelijke Rekenkamer is van mening dat bij deze vormen van duurzame energieopwekking de Provinciale Staten de meeste invloed op deze projecten kan uitvoeren.

Desalniettemin zijn er ook onderzoeken die niet voor alle drie de provincies zijn gedaan, het is vanzelfsprekend dat de drie provincies niet op alle terreinen te vergelijken zijn en daarom ook niet altijd gebaat zijn bij hetzelfde onderzoek. Zo is er bijvoorbeeld een onderzoek gedaan naar het Waddenfonds¹⁵. Dit onderzoek is in samenwerking met de Randstedelijke Rekenkamer uitgevoerd en heeft slechts betrekking op de provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland en dus niet op de provincie Drenthe. Dit onderzoek betreft de uitvoering van het Waddenfonds na de decentralisatie. Het is gebaseerd op verschillende aanbevelingen die zijn gedaan naar aanleiding van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer over de uitvoering van het Waddenfonds tussen 2006 en 2011 en het decentralisatieproces van het Waddenfonds.

2.5 Slotbeschouwing

Concluderend gaan de onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer over uiteenlopende aangelegenheden. Veel verschillende beleidsterreinen komen aan bod en de Noordelijke Rekenkamer weet elke twee jaar een actueel en gevarieerd onderzoeksprogramma op te stellen. In de periode

⁹ [Onderzoeksprogramma 2018-2019](#).

¹⁰ [Jaarverslag 2019](#).

¹¹ [Jaarverslag 2011, voorwoord](#).

¹² Zie bijlage 1 voor een schematische weergave van de onderzoeken in de periode van 2015 tot en met 2020, met bijbehorende onderzoeksvragen. Ook de nog lopende onderzoeken staan hierin vermeld.

¹³ Rapport ‘Grip op de kwaliteit’ van 20 juni 2016.

¹⁴ Rapport ‘Verdeling onder hoogspanning’ van 2 maart 2020.

¹⁵ Rapport ‘Het Waddenfonds gemonitord’ van januari 2018.

2015-2020 zijn er tien onderzoeksrapporten verschenen die deel hebben uitgemaakt van drie verschillende onderzoeksprogramma's. Deze rapporten zullen gebruikt worden bij het vaststellen van de mate van waardering van de Noordelijke Rekenkamer door de verschillende doelgroepen in het onderzoek. Wat er in het kader van dit onderzoek onder waardering wordt verstaan komt in het volgende hoofdstuk aan de orde.

Hoofdstuk 3 Theoretisch kader

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal nader worden toegelicht wat waardering is en hoe de mate van waardering zal worden vastgesteld. Eerst wordt het begrip waardering en de operationalisering daarvan behandeld. Vervolgens wordt de vaststelling van de mate van waardering uitgelegd. Als laatste wordt de verwachting van het onderzoek beschreven.

3.2 Het begrip waardering

Iedereen heeft wel een idee over wat waardering is. Dit komt doordat waardering een concept is met verschillende betekenissen. De opmerking 'ik waardeer jou' betekent bijvoorbeeld niet alleen 'ik ben blij met jou', maar ook 'ik respecteer je'. In dit onderzoek gaan we uit van de letterlijke betekenis van waardering. Waardering betekent namelijk letterlijk waardebepaling en is een neutraal woord dat positief, negatief of neutraal ingevuld kan worden.¹⁶ Vaak wordt er een positieve invulling aan gegeven, omdat bijvoorbeeld de opmerking 'ik waardeer jou' een positieve invulling heeft. Waardering heeft zowel objectieve als subjectieve kanten. De opmerking 'ik waardeer jou' is een voorbeeld van de subjectieve kant, omdat iedereen een persoon of (het werk van) een organisatie anders waardeert.

In dit onderzoek gaan we zowel de subjectieve kanten als de objectieve kanten van waardering onderzoeken.¹⁷ De objectieve kanten zijn beter meetbaar en hebben te maken met de kwaliteit van de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer. Om de objectieve kanten te kunnen onderzoeken, kijken we onder andere naar de leesbaarheid, onderwerpen, begrijpelijkheid en juistheid van feiten. De subjectieve kanten onderzoeken we door bijvoorbeeld te kijken of de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen, zoals LTO Noord en Arriva, de rapporten nuttig vinden, of de rapporten op tijd opgesteld zijn en of ze meerwaarde hebben.

3.2.1 Operationalisering van waardering

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verschaffen in de waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer door de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe. Om dit inzicht te verkrijgen, wordt de waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer vastgesteld aan hand van enquêtes en interviews. Dit komt in de volgende paragraaf aan bod. In deze paragraaf wordt gekeken hoe het begrip waardering in dit onderzoek wordt geoperationaliseerd.

Aan de objectieve kant van het begrip waardering zijn verschillende aspecten te onderscheiden. Ten eerste is van belang of de juiste onderzoeken worden uitgevoerd. Hierbij gaat het in het bijzonder over het onderwerp van het onderzoek. Moet er bijvoorbeeld onderzoek worden gedaan naar belangrijke en maatschappelijk relevante onderwerpen in de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe of juist niet? Dit kan namelijk een rol spelen bij de mate van waardering.¹⁸ Ten tweede is de kwaliteit van groot belang. De kwaliteit kan op verschillende punten worden gemeten. Als gekeken wordt naar de

¹⁶ E. Lindhout, 'Gelijkwaardigheid en eigenwaardigheid in de relatie tussen leidinggevende en medewerkers. De waarde van waardering', *TvOO* 2012, nr. 2, p. 11.

¹⁷ De objectieve en subjectieve kanten van waardering komen deels overeen met de objectieve en subjectieve kanten van tevredenheid. Zie voor meer informatie over de objectieve en subjectieve kanten van tevredenheid: CBS, *Subjectief welzijn: tevredenheid, zinvolheid en affecten*, december 2018, cbs.nl.

¹⁸ Zie paragraaf 3.4 voor een nadere uitwerking.

onderzoeksrapporten, dan is het evident dat deze in duidelijk taalgebruik moeten zijn geformuleerd. Het taalgebruik is een voorbeeld van een aspect wat van invloed kan zijn op de kwaliteit van de rapporten. Ook het doen van onderzoek moet aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. Hierbij valt te denken aan een goede onderbouwing van de getrokken conclusies. Daarnaast is het van belang of de conclusies en aanbevelingen die in de rapporten staan, gemakkelijk door de provincies kunnen worden gebruikt om uiteindelijk tot een concrete aanpak te komen. Als de aanbevelingen daadwerkelijk worden uitgevoerd door de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe, dan blijkt daaruit dat er waardering is voor de rapporten.

Aan de subjectieve kant zijn ook verschillende aspecten te onderscheiden. Hierbij valt te denken aan het wel of niet eens zijn met de uitkomsten van de onderzoeken, het al dan niet prettig contact hebben met de onderzoekers, of de rapporten meerwaarde hebben, of de rapporten op tijd zijn opgesteld en de tevredenheid over de manier waarop onderzoek wordt gedaan. Concreet leidt dit tot vragen naar onder andere de onafhankelijkheid van de Noordelijke Rekenkamer, hoe transparant de Noordelijke Rekenkamer is en hoe de Noordelijke Rekenkamer omgaat met privacygevoelige informatie.

De objectieve en subjectieve kanten van waardering kunnen als volgt schematisch worden weergegeven:

Objectieve kanten van waardering	Subjectieve kanten van waardering
Leesbaarheid	Nuttig
Onderwerpen	Op tijd opgesteld
Begrijpelijkheid	Meerwaarde
Juistheid van feiten	Het wel of niet eens zijn met de uitkomsten
Goede onderbouwing van getrokken conclusies	Contact met de onderzoekers
Concrete aanpak om de conclusies en aanbevelingen uit te voeren	Tevredenheid over de manier waarop het onderzoek wordt gedaan

Tabel 3.1: Objectieve en subjectieve kanten van waardering

3.3 Vaststelling van de mate van waardering

Waardering kan door iedere persoon anders geïnterpreteerd en opgevat worden. Daarom dient er een duidelijke maatstaf te zijn voor de vaststelling van waardering. Deze maatstaf moet in het onderzoek voor iedere betrokkene duidelijk uitgelegd worden. Om de mate van waardering vast te stellen, worden de volgende punten in de enquête gehanteerd:

- Helemaal mee eens / zeer tevreden.
- Eens / tevreden.
- Neutraal.
- Oneens / ontevreden.
- Helemaal mee oneens / zeer ontevreden.

Bij interviews kan de mate van waardering worden vastgesteld door middel van alle sterke punten en verbeterpunten die de geïnterviewden naar voren brengen. De belangrijkste en meest nuttige punten

zijn uit de interviews gehaald en opgeschreven. Aan hand van deze sterke punten en verbeterpunten van de geïnterviewden kan uiteindelijk een conclusie worden getrokken over de mate van waardering, over het doen van onderzoek, de onderzoeksprogramma's en de individuele rapporten van de Noordelijke Rekenkamer.

3.4 Verwachting van het onderzoek

In de periode 2015-2020 zijn er al verscheidene rapporten van de Noordelijke Rekenkamer verschenen. Op grond van deze rapporten verwachten wij dat de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen, zoals LTO Noord en Arriva, van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe een hoge mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer hebben. Ook verwachten wij dat het bestaan van de Noordelijke Rekenkamer niet ter discussie staat bij de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe. Deze twee verwachtingen zijn gebaseerd op de rapporten die de Noordelijke Rekenkamer heeft opgesteld in de periode 2015-2020. Doordat deze rapporten over belangrijke onderwerpen gaan, zoals werkgelegenheid en het aanleggen van breedbandinternet, en leesbaar zijn, bijvoorbeeld niet al te moeilijk taalgebruik, is de kwaliteit hoger. Bovendien spreken de Gedeputeerde Staten van alle provincies in de bestuurlijke reactie op de rapporten vaak hun waardering uit over het onderzoek. Wij verwachten daarom dat de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en de maatschappelijke betrokkenen zowel een hoge mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer hebben als dat het bestaan van de Noordelijke Rekenkamer niet ter discussie staat, omdat de rapporten meerwaarde hebben voor de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe. Dit zou anders zijn als de rapporten bijvoorbeeld niet over belangrijke onderwerpen zouden gaan en niet leesbaar zouden zijn. Dit zou namelijk ten koste gaan van de kwaliteit die de rapporten moeten hebben.

Hoofdstuk 4 Enquêteonderzoek naar waardering

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer door de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe in kaart gebracht. Eerst wordt in §4.2 de beoordeling van de Noordelijke Rekenkamer in het algemeen behandeld. In §4.3 komen de vragen over de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer aan bod. Vervolgens gaat §4.4 over de onderzoeksprogramma's van de Noordelijke Rekenkamer. Als laatste gaat §4.5 over de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer.

4.2 De beoordeling van de Noordelijke Rekenkamer in het algemeen

In de enquête zijn een aantal algemene vragen en stellingen opgenomen over de Noordelijke Rekenkamer om zo een beeld te krijgen van hoe de respondenten over het algemeen tegen de Noordelijke Rekenkamer aankijken. Hierbij zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen:

- Het nut van de Noordelijke Rekenkamer;
- De noodzakelijkheid van een gemeenschappelijke rekenkamer;
- De bijdrage van de Noordelijke Rekenkamer aan de controlerende functie van de Provinciale Staten;
- De mate van onafhankelijk en transparant opereren;
- De tevredenheid over het contact;
- De omgang met privacygevoelige informatie.

Afsluitend hebben wij de respondenten gevraagd om de Noordelijke Rekenkamer in zijn geheel met een cijfer te beoordelen. Van deze cijfers hebben we het gemiddelde berekend. In zijn algemeenheid heeft de Noordelijke Rekenkamer een gemiddeld cijfer van een 7,3 gekregen. Hieruit kan worden afgeleid dat de waardering in het algemeen bovengemiddeld is. Eén van de respondenten geeft aan de Noordelijke Rekenkamer “een *prima instituut*” te vinden. Een andere respondent geeft het volgende aan over (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer:

“Voor mij is het relevant wat de Noordelijke Rekenkamer inhoudelijk aan rapporten en aanbevelingen produceert. Ik vind dit overwegend nuttige onderwerpen met relevante aanbevelingen. Daar hoeft je het niet altijd mee eens te zijn, maar het geeft in elk geval goede gespreksstof.”

Door drie respondenten wordt aangegeven dat de Noordelijke Rekenkamer te weinig luistert en te veel haar eigen gedachten wil verwoorden.

Dat men overwegend positief is over het werk van de Noordelijke Rekenkamer komt duidelijk naar voren uit de algemene vragen over de Noordelijke Rekenkamer. Deze vragen worden hieronder besproken.

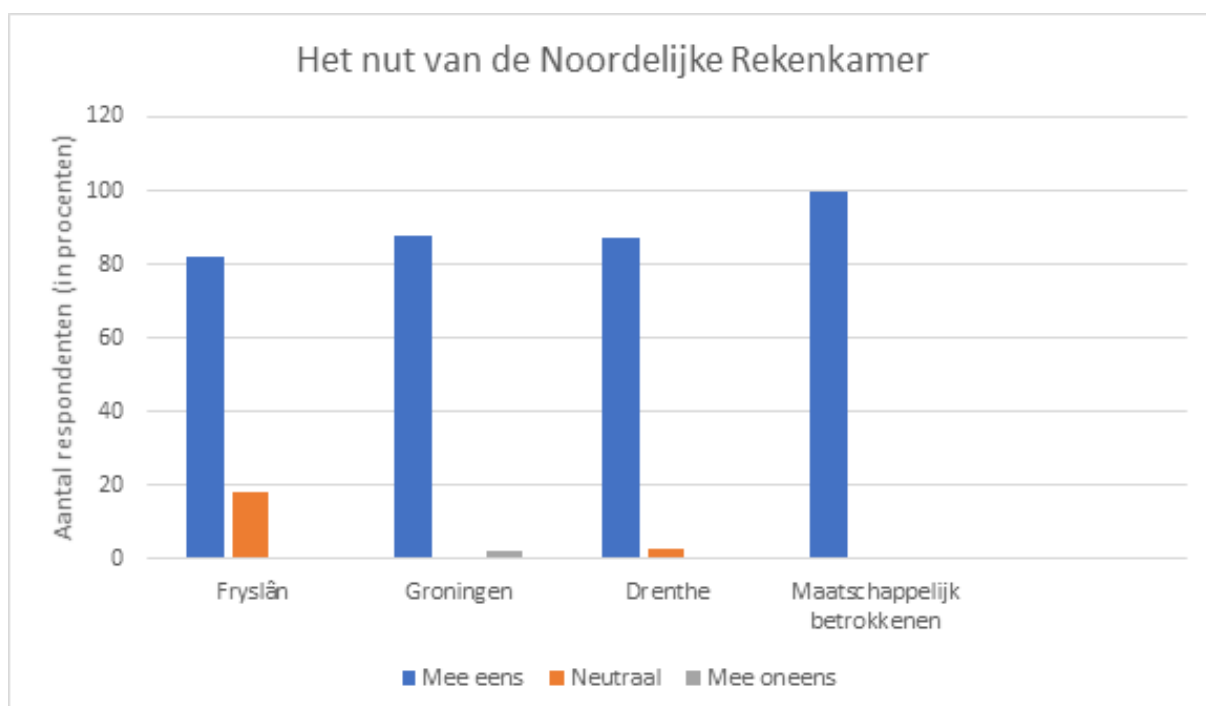
De onderstaande tabel geeft weer hoeveel respondenten uit welke provincie komen en hoeveel respondenten maatschappelijke betrokkenen zijn:

Provincie	Aantal respondenten
Fryslân	11 respondenten
Groningen	8 respondenten
Drenthe	15 respondenten
Maatschappelijke betrokkenen	8 respondenten

Tabel 4.1: Aantal respondenten per provincie

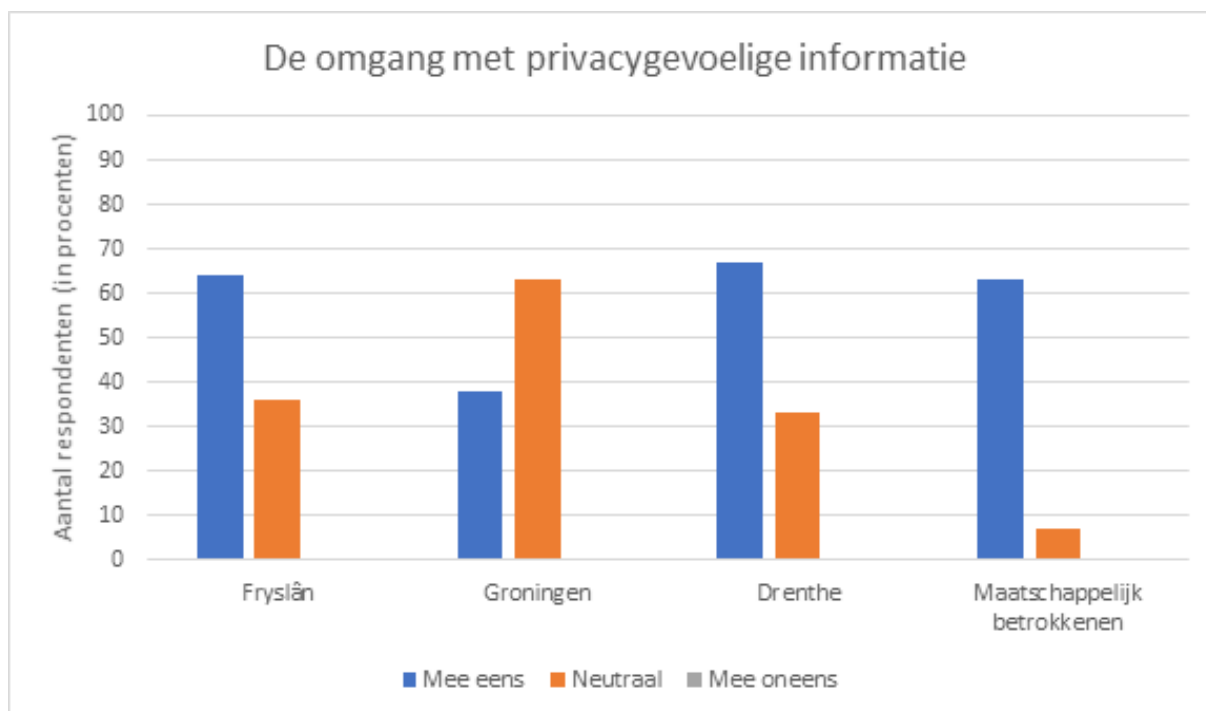
In totaal zijn er 42 respondenten. De verdeling van deze respondenten staat weergegeven in de bovenstaande tabel. Bij de bespreking van de vragen uit de enquête in §4.2 tot en met 4.4 zijn de aantallen uit tabel 4.1 van toepassing.

Van de 42 respondenten vindt 88,1% de Noordelijke Rekenkamer een nuttige organisatie.

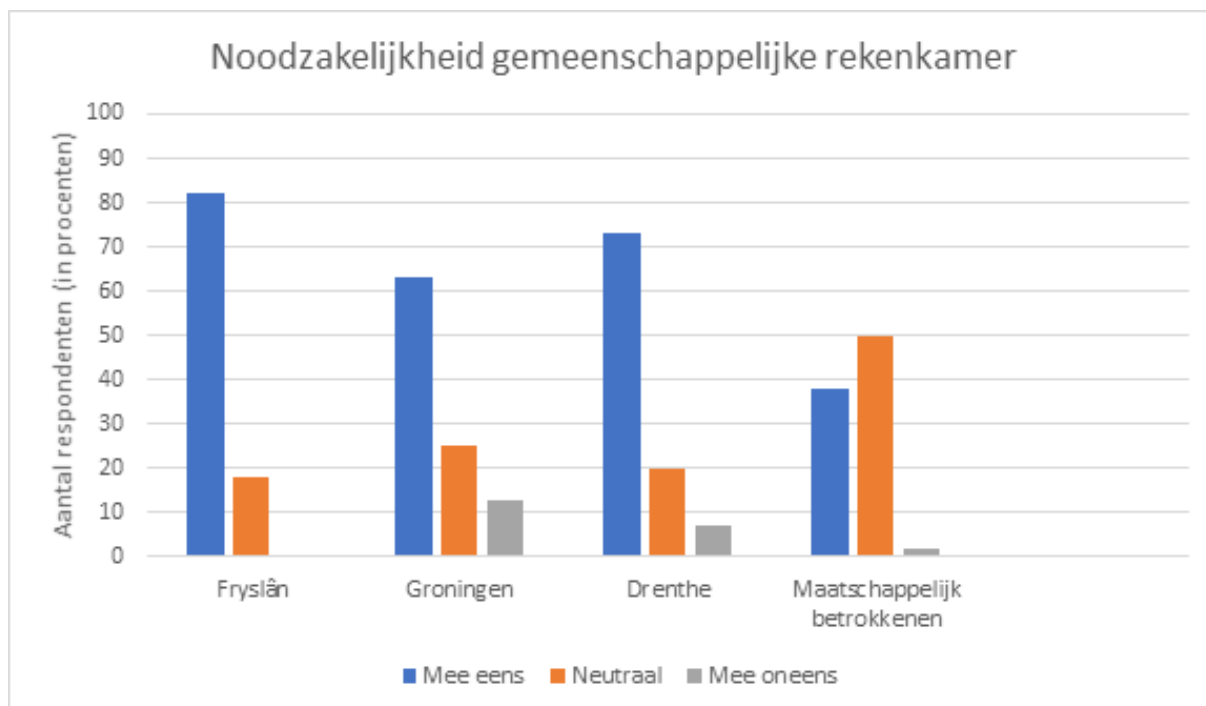
Staafdiagram 4.1: Nut van de Noordelijke Rekenkamer

59,5% van de respondenten vindt dat de Noordelijke Rekenkamer zorgvuldig omgaat met de privacygevoelige informatie. Op dit punt zijn er bijna geen verschillen tussen de drie provincies.

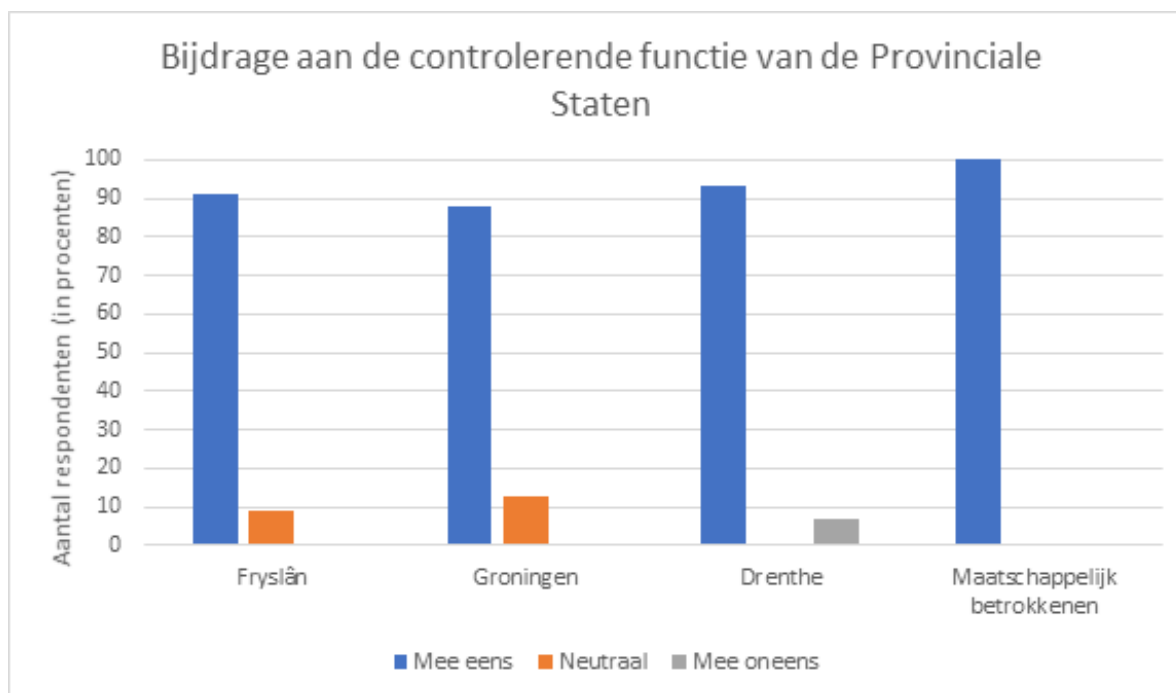
Staafdiagram 4.2: Omgang met privacygevoelige informatie

Van de respondenten vindt 66,7% het noodzakelijk dat er een gemeenschappelijke rekenkamer is voor de drie noordelijke provincies.

Staafdiagram 4.3: Noodzakelijkheid gemeenschappelijke rekenkamer

Daarnaast is 92,9% van de respondenten het er mee eens dat de Noordelijke Rekenkamer bijdraagt aan de controlerende functie van de Provinciale Staten.

Staafdiagram 4.4: Bijdrage aan de controlerende functie van de Provinciale Staten

Men is minder tevreden over het contact met de Noordelijke Rekenkamer:

	Tevreden	Ontevreden	Neutraal
Fryslân	6	1	4
Groningen	4	3	2
Drenthe	10		5

Tabel 4.2: Contact met de Noordelijke Rekenkamer

Ook is men minder tevreden over de transparante manier van werken:

	Transparant	Niet transparant	Neutraal
Fryslân	7	1	3
Groningen	4	3	1
Drenthe	5	1	2

Tabel 4.3: Transparantie

Eén van de respondenten zegt over de transparantie het volgende:

“In kwantitatief opzicht is de input transparant. In kwalitatief opzicht bevat het werk soms een zweem van vooringenomenheid.”

De maatschappelijke betrokkenen beoordelen de Noordelijke Rekenkamer op alle vlakken overwegend positief.

4.3 De werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer

In deze paragraaf worden de resultaten van de vragen over de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer besproken. De werkwijze is als apart onderwerp in de enquête gezet, omdat het belangrijk is om een beeld te krijgen wat de respondenten vinden van de manier waarop de Noordelijke Rekenkamer te werk gaat. Onder de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer vallen onder meer de volgende thema's:

- De tevredenheid over de kwaliteit van de onderzoeken;
- De betrokkenheid als actor bij het proces rondom het vormgeven van het onderzoek;
- De tevredenheid in algemene zin over het contact met de onderzoekers;
- De onafhankelijkheid van de werkwijze.

Ook bij het onderwerp werkwijze is ter afsluiting gevraagd naar een cijfer voor de werkwijze. De werkwijze is door de respondenten met een gemiddelde van een 7,4 beoordeeld. Dit is in lijn met de beoordeling over de Noordelijke Rekenkamer in zijn algemeenheid (zie paragraaf 4.2).

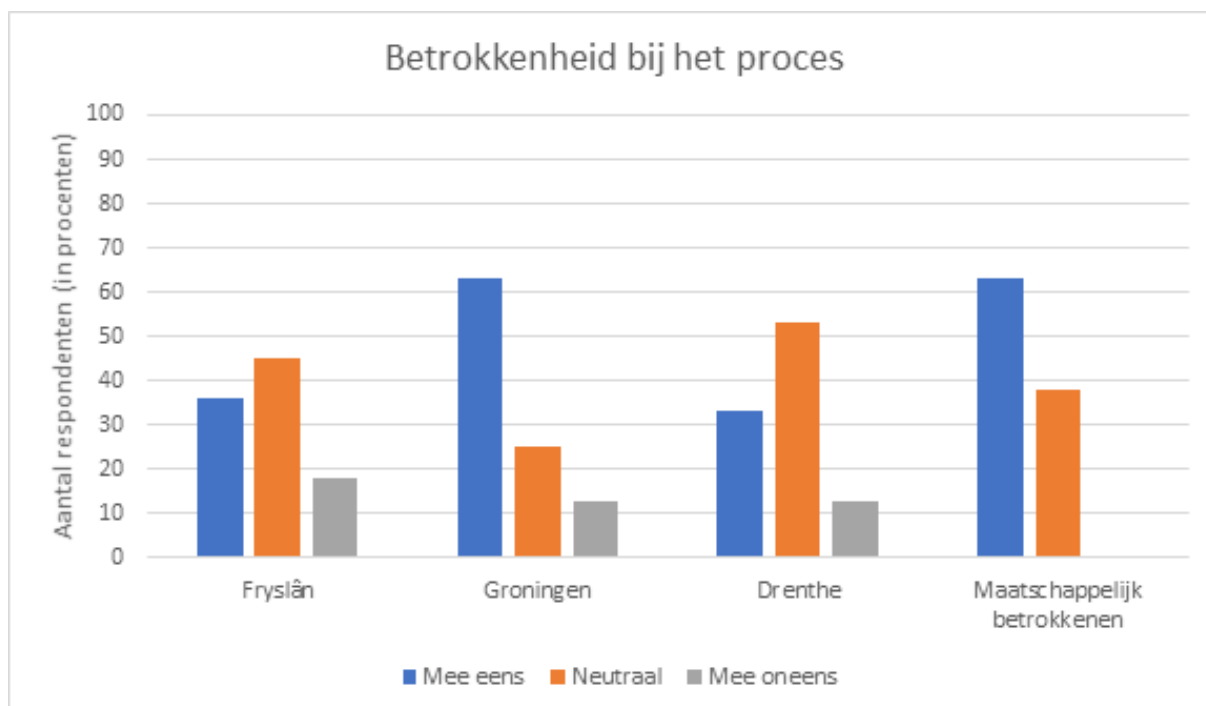
Van de respondenten is 76,2% tevreden over de kwaliteit van de uitgevoerde onderzoeken. Eén respondent stelt het volgende:

“De kwaliteit is wisselend per onderzoek, van uitmuntend tot (een enkele keer) onvoldoende. De kwaliteit ontwikkelt zich echter positief in de afgelopen periode.”

Een andere respondent zegt:

“Ik vind de onderzoeken vaak vooraf te gestuurd naar een (set van) conclusie(s) toewerken. Soms is de werkelijkheid genuanceerd en complex - en dan zijn er bijvoorbeeld geen duidelijke conclusies. Dat komt dan niet goed uit een onderzoek waar uiteindelijk altijd een set van aanbevelingen en conclusies in zit.”

Verder vindt 45,2% dat hij of zij als actor voldoende betrokken wordt bij het proces rond het vormgeven van het onderzoek. 28,6% staat hier neutraal tegenover. 11,9% is het oneens of zeer oneens met de stelling. Hierbij is opvallend dat met name Statenleden het met de stelling oneens zijn. In totaal is 11,9% van de respondenten het oneens met de stelling, hiervan bestaat 9,5% uit Statenleden. Door 2 respondenten wordt gesteld dat de doorlooptijd voor reactie wel erg kort is.

Staafdiagram 4.5: Betrokkenheid bij het proces

Van de respondenten is 61.9% tevreden over het contact met de onderzoekers. Hiervan zijn 9,5% van de respondenten het oneens met de stelling. Deze 9,5% bestaat uit Statenleden.

Hoe tevreden bent u in algemene zin over het contact met de onderzoekers?

42 responses

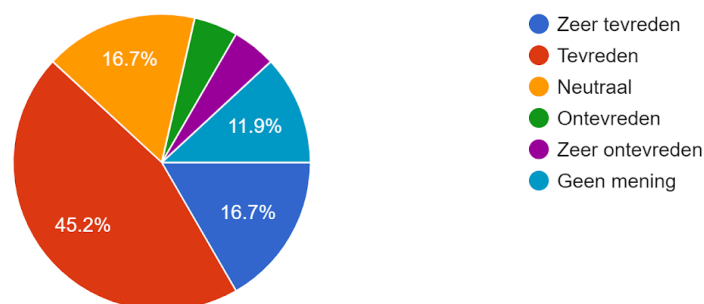

Diagram 4.2: Tevredenheid over het contact met de onderzoekers

81% is van mening dat de Noordelijke Rekenkamer een onafhankelijke werkwijze hanteert bij het uitvoeren van haar onderzoeken. Een respondent stelt daarover:

“Ik ervaar de onderzoeken als onafhankelijk. Soms zijn er wel open deuren door bijvoorbeeld voor de hand liggende hoogleraren of professors in te schakelen. Dan kan het nog steeds onafhankelijk zijn, wel minder verrassend.”

Een andere respondent geeft aan dat hij of zij...

“...ook de indruk had dat het onderzoek niet geheel neutraal was, maar met het eerdere onderzoek van de algemene rekenkamer teveel een kant op gedacht en geschreven is.”

4.4 Onderzoeksprogramma's

Iedere twee jaar wordt een nieuw onderzoeksprogramma voor de Noordelijke Rekenkamer vastgesteld om richting te geven aan het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer. De vragen gaan over de onderzoeksprogramma's van 2014-2015, 2016-2017 en 2018-2020. De eerste vraag was een algemene vraag om te zien of de respondenten bekend zijn met één van deze onderzoeksprogramma's. Op deze vraag hebben 36 respondenten (85,7%) aangegeven bekend te zijn met één of meer van deze onderzoeksprogramma's en 6 respondenten (14,3%) zijn niet met deze onderzoeksprogramma's bekend. Alleen de respondenten die hebben aangegeven dat zij bekend zijn met één of meerdere onderzoeksprogramma's, hebben hierover twee algemene vragen gekregen en één vraag om de onderzoeksprogramma's in het algemeen te beoordelen met een cijfer van 1 tot 10. Respondenten konden ook een nadere toelichting op één of meerdere vragen geven.

Bent u bekend met één van de onderzoeksprogramma's?

42 antwoorden

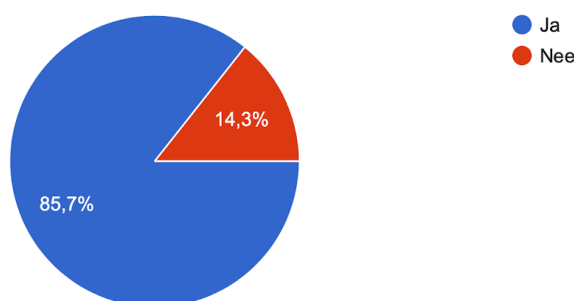

Diagram 4.3: Bekendheid met de onderzoeksprogramma's

In onderstaande diagram is te zien wat de 36 respondenten van de looptijd van de onderzoeksprogramma's vinden.

Wat vindt u van de looptijd van het onderzoeksprogramma? Momenteel is de looptijd van het onderzoeksprogramma twee jaar.

36 antwoorden

Diagram 4.4: Looptijd van het onderzoeksprogramma

Deze diagram laat zien dat de meeste respondenten, namelijk 15, geen mening hebben over de looptijd van de onderzoeksprogramma's. Verder vinden 10 respondenten de looptijd precies goed, 6

vinden het te lang, 3 vinden het te kort en 2 anderen hebben aangegeven dat de looptijd afhankelijk is van het onderwerp en van het doel.

Ik vind de onderwerpen die terugkomen in de onderzoeksprogramma's relevant.

36 antwoorden

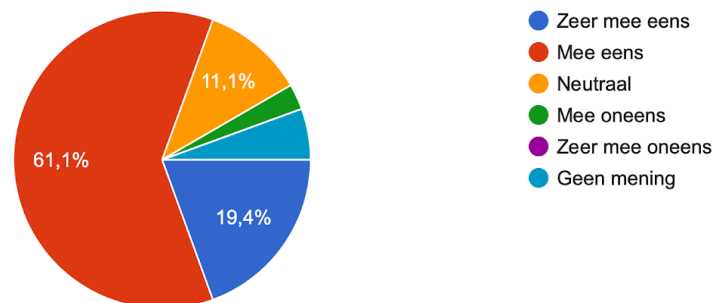

Diagram 4.5: Relevantie van de onderwerpen

Deze diagram laat zien dat van de 36 respondenten het 22 ermee eens zijn dat de onderwerpen relevant zijn (61,1%), 7 zijn het er zeer mee eens (19,4%), 4 zijn neutraal (11,1%), 1 lid is het er niet mee eens (2,8%) en 2 anderen hebben geen mening (5,6%). Op deze vraag hebben vier respondenten een nadere toelichting gegeven. Twee van deze respondenten zijn positief over de onderzoeksprogramma's en zeggen:

“Brede scoop, veelal goed inspeland op actuele provinciale issues” en “zijn de juiste onderzoeken.”

Twee andere respondenten zijn wat negatiever en zeggen:

“Naar mijn mening soms te veel gericht op thema's binnen het ruimtelijk domein” en “het feit dat de drie provincies hetzelfde programma moeten hebben beperkt de relevantie enorm.”

Ik vind dat ik voldoende input kan leveren met betrekking tot de onderwerpen in het onderzoeksprogramma.

17 antwoorden

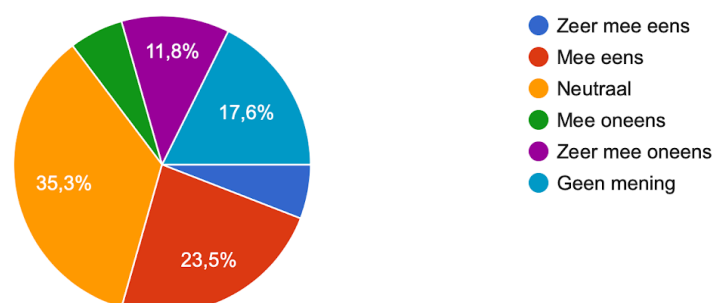

Diagram 4.6: Het leveren van input

Daarnaast is er een algemene vraag gesteld die alleen Statenleden hebben kunnen beantwoorden.

Deze vraag heeft betrekking op of Statenleden voldoende input kunnen leveren met betrekking tot de onderwerpen in de onderzoeksprogramma's. De vraag is door 17 leden van de Provinciale Staten beantwoord, waarbij 6 leden neutraal zijn (35,3%), 4 het er mee eens zijn (23,5%), 3 geen mening hebben (11,8%), 2 het er zeer mee oneens zijn (11,8%), 1 lid het ermee eens is (5,9%) en 1 lid is het ermee oneens (5,9%).

Als laatste hebben we de 36 respondenten gevraagd om de onderzoeksprogramma's in het algemeen een cijfer van 1 tot en met 10 te geven. Het gemiddelde cijfer voor de onderzoeksprogramma's is een 7,3.

4.5 De individuele onderzoeksrapporten

4.5.1 De meest gelezen rapporten

Uit tabel 4.6 (zie pagina's 32 en 33) volgt dat de volgende drie rapporten het beste gelezen zijn:

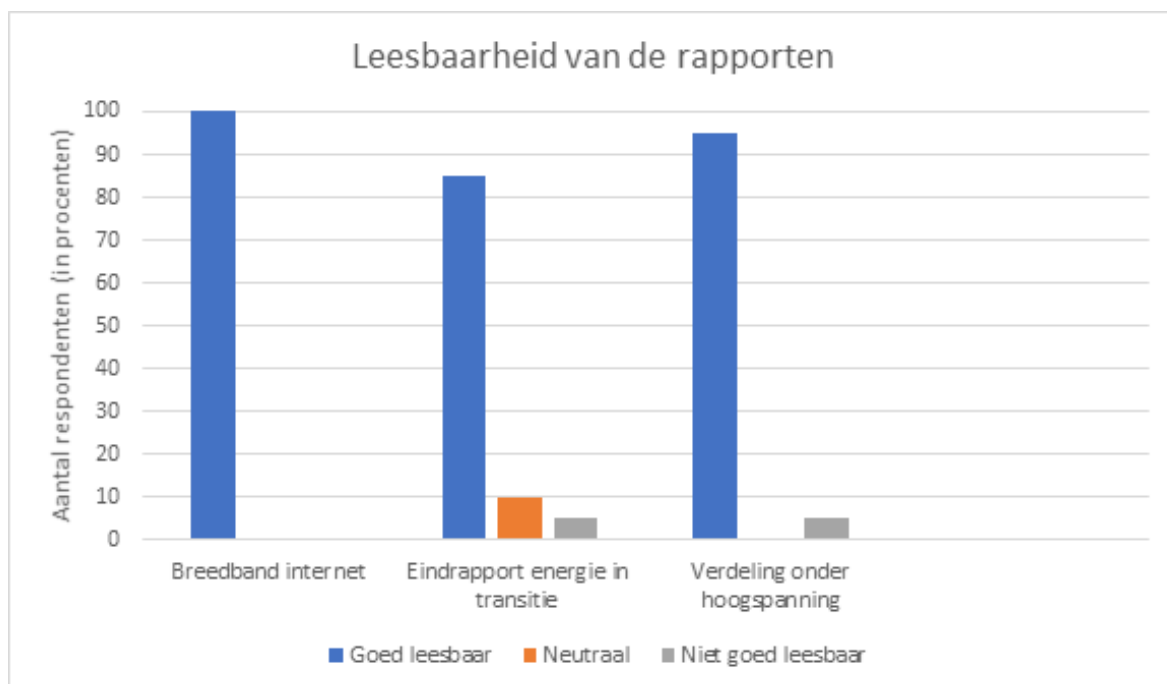
1. Breedband internet (2018);
2. Eindrapport energie in transitie (2018);
3. Verdeling onder hoogspanning (2020).

Bij de beoordeling van deze rapporten hebben we alleen de responsies meegenomen van de respondenten die de rapporten zeer intensief, intensief of voor het grootste gedeelte hebben gelezen. In onderstaande tabel staat weergegeven hoeveel respondenten deze drie rapporten hebben gelezen:

Rapport	Aantal respondenten
Breedband internet	11 respondenten
Eindrapport energie in transitie	20 respondenten
Verdeling onder hoogspanning	22 respondenten

Tabel 4.4: Aantal respondenten van de meest gelezen rapporten

In de volgende staafdiagrammen wordt uitgewerkt hoe de leesbaarheid, de relevantie en de conclusies van deze rapporten door de respondenten zijn beoordeeld. De meest gelezen rapporten zijn van de afgelopen twee jaar. Dit is ook niet verrassend, omdat die nog vers in het geheugen liggen.

Staafdiagram 4.6: Leesbaarheid van de rapporten

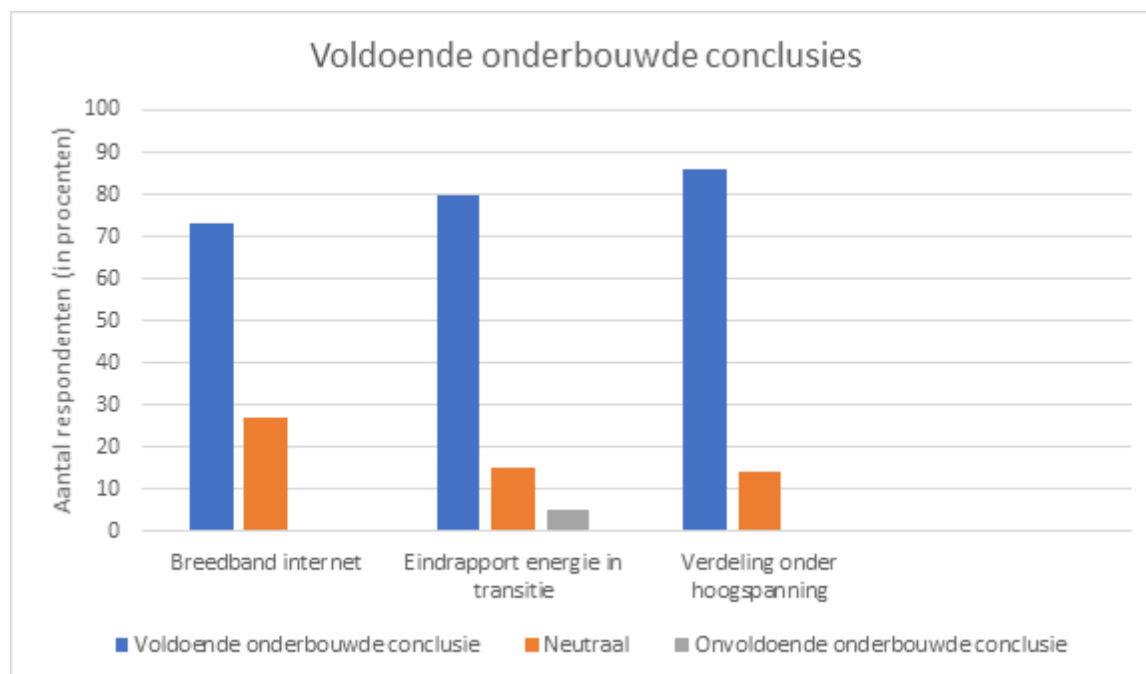
Staafdiagram 4.7: Relevantie van de onderwerpen

Door een aantal respondenten zijn reacties gegeven op de relevantie van de onderwerpen. Eén respondent stelt dat de...

“...actualiteit van het onderzoek ontbreekt waardoor geen lering getrokken kan worden op basis van onderzoek. Onderzoek is in die zin weinig constructief en leidt niet tot een toegevoegde waarde voor doorontwikkeling van beleid en uitvoering.”

Een andere respondent stelt dat...

“...rapporten uit het verleden actueel kunnen worden bij nieuwe opgaven en nieuw beleid. Het is aan te bevelen om als Rekenkamer provincies actief te wijzen op rapporten uit het verleden die wederom van dienst kunnen zijn bij nieuwe ontwikkelingen.”

Staafdiagram 4.8: Voldoende onderbouwde conclusies

Twee respondenten vinden dat niet alle aanbevelingen nuttig zijn. Er wordt aangegeven dat een aanbeveling soms meer een conclusie of heel erg abstract is waardoor het slecht toepasbaar is in de praktijk.

4.5.2 De minst gelezen rapporten

Uit tabel 4.6 (zie pagina's 32 en 33) volgt ook wat de drie minst gelezen rapporten zijn. Dit zijn:

1. Grip op de kwaliteit (2016);
2. Op eigen benen (2016);
3. Met de bus naar de stad (2017).

Hoeveel respondenten deze rapporten hebben gelezen, staat weergegeven in de onderstaande tabel:

Rapport	Aantal respondenten
Grip op de kwaliteit	5 respondenten
Op eigen benen	3 respondenten
Met de bus naar de stad	4 respondenten

Tabel 4.5: Aantal respondenten van de minst gelezen rapporten

Bij de rapporten 'Grip op de kwaliteit' en 'Met de bus naar de stad' beoordelen de respondenten de leesbaarheid en de relevantie als goed, en vinden ze bovendien allemaal dat de conclusies voldoende onderbouwd zijn. Bij het rapport 'Op eigen benen' vinden de respondenten de leesbaarheid en relevantie van het onderzoek goed. Er is één respondent die de conclusie van het rapport onvoldoende onderbouwd vindt.

4.5.3 De gelezen onderdelen

We hebben de respondenten vragen gesteld over de individuele onderzoeksrapporten van de afgelopen vijf jaar. De respondenten konden uit de volgende opties kiezen bij de vraag hoe een rapport was gelezen:

- Zeer intensief gelezen;
- Intensief gelezen;
- Voor het grootste gedeelte gelezen;
- Conclusie gelezen;
- Samenvatting gelezen;
- Persbericht gelezen;
- Niet gelezen;
- Anders, namelijk ...

Zoals eerder besproken hebben we bij deze beoordeling alleen de respons van de respondenten meegenomen die de rapporten nog goed voor ogen hadden. De opties zeer intensief gelezen, intensief gelezen of voor het grootste gedeelte gelezen sluiten hierbij aan. Als een respondent één van deze opties had ingevuld, ging hij of zij verder naar de volgende vragen. Deze vragen gingen over de leesbaarheid, de relevantie van het onderwerp en de onderbouwing van de conclusie van het rapport. Hieronder vindt u de resultaten van de individuele onderzoeken.

In de onderstaande tabel kunt u zien hoeveel procent van de respondenten de rapporten hebben gelezen en op welke manier ze dat hebben gedaan.

Rapport	Zeer intensief gelezen	Intensief gelezen	Voor het grootste gedeelte gelezen	Conclusie gelezen	Samenvatting gelezen	Persbericht gelezen	Niet gelezen	Anders
Terugblik bodemsanering (2015)	-	4.8% (2)	9.5% (4)	4.8% (2)	2.4% (1)	4.8% (2)	73.8% (31)	-
Provinciaal ruimtelijk beleid (2016)	2.4% (1)	7.1% (3)	4.8% (2)	9.5% (4)	11.9% (5)	4.8% (2)	59.5% (25)	-
Grip op de kwaliteit (2016)	2.4% (1)	2.4% (1)	7.1% (3)	7.1% (3)	14.3% (6)	-	66.7% (28)	-

Op eigen benen (2016)	2.4% (1)	-	4.8% (2)	4.8% (2)	14.3% (6)	-	66.7% (28)	7.1% (weet ik niet meer) (3)
Met de bus naar de stad (2017)	-	7.1% (3)	2.4% (1)	2.4% (1)	2.4% (1)	2.4% (1)	83.4% (35)	-
Eindrapport Waddenfonds gemonitord (2018)	4.8% (2)	2.4% (1)	4.8% (2)	9.5% (4)	14.3% (6)	2.4% (1)	61.9% (26)	-
Breedband internet (2018)	7.1% (3)	4.8% (2)	14.3% (6)	4.8% (2)	14.3% (6)	7.1% (3)	47.6% (20)	-
Werkt het? (2018)	7.1% (3)	7.1% (3)	7.1% (3)	7.1% (3)	7.1% (3)	-	57.2% (24)	7.1% (weet ik niet meer) (3)
Eindrapportage energie in transitie (2018)	9.5% (4)	9.5% (4)	28.6% (12)	4.8% (2)	14.3% (6)	9.5% (4)	23.8% (10)	-
Verdeling onder hoogspanning (2020)	9.5% (4)	21.4% (9)	21.4% (9)	2.4% (1)	4.8% (2)	-	40.5% (17)	-

Tabel 4.6: Gelezen rapporten

4.6 Slotbeschouwing

Over het algemeen is te zien dat alle respondenten een positief beeld van de Noordelijke Rekenkamer hebben. De meeste respondenten vinden de Noordelijke Rekenkamer een nuttige organisatie. Een meerderheid vindt ook dat een gemeenschappelijke rekenkamer noodzakelijk is en dat de onderzoeksprogramma's relevante onderwerpen bevatten. Verder zijn de meeste respondenten tevreden over de kwaliteit van de onderzoeken en menen ze dat de Noordelijke Rekenkamer bijdraagt aan de controlerende functie van de Provinciale Staten. De resultaten van de enquête geven ook enkele verbeterpunten aan. Zo zijn een aantal respondenten minder tevreden over het contact en de transparantie in de manier van werken. Een andere respondent heeft aangegeven dat sommige onderzoeken een zweem van vooringenomenheid bevatten. Verder vinden de meeste Statenleden dat zij niet voldoende betrokken worden bij de onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer.

Hoofdstuk 5 Bevindingen interviews

5.1 Inleiding

In de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe zijn in totaal vijftien interviews afgenomen. Per provincie zijn er twee Provinciale Statenleden, één lid van de Gedeputeerde Staten, één ambtenaar en één maatschappelijk betrokkene geïnterviewd. Door middel van deze interviews hebben wij een beter beeld kunnen krijgen van de waardering van de Noordelijke Rekenkamer. In dit hoofdstuk komen de bevindingen van deze interviews aan bod, waarbij we vergelijkingen maken tussen de verschillende groepen geïnterviewden en waar mogelijk tussen de afzonderlijke provincies.

5.2 Algemeen beeld bij de Noordelijke Rekenkamer

Het algemene beeld van de Noordelijke Rekenkamer dat onder de geïnterviewden heerst, is overwegend positief. De meeste geïnterviewden zien het nut van het werk van de Noordelijke Rekenkamer in en zijn ook van mening dat dit een goed middel is om de provincie te controleren. De controlerende functie wordt volgens sommigen echt als toegevoegde waarde gezien. Een gedeputeerde zegt het volgende:

“Het is een goed instrument om kritisch naar je college te kijken, omdat het je handvatten en munitie geeft. Dit kritisch meedenken kan je zelf niet altijd goed genereren.”

Ook Statenleden zien de toegevoegde waarde van de Noordelijke Rekenkamer in. Een Statenlid zegt hierover het volgende:

“Ja, dat vind ik zeer belangrijk, want ze worden niet goed gecontroleerd, ook niet door de Staten. Het beleid wordt uitgevoerd door de Gedeputeerde Staten, en die worden onvoldoende gecontroleerd door de Provinciale Staten vind ik zelf.”

Wel vindt een Statenlid dat het gevoel van afstand overheerst:

“Het staat buiten mijn werkelijkheid doordat men met onderzoeken en onderzoeksprogramma's komt die net niet aansluiten op de behoeftes van dat moment.”

Dit beeld is bij het desbetreffende Statenlid ontstaan doordat er maar één keer in de twee jaar input geleverd kan worden op het onderzoeksprogramma. Na het leveren van input hoor je volgens het Statenlid niets meer van de Noordelijke Rekenkamer, tot het moment waarop er ineens een onderzoeksprogramma ligt.

Een maatschappelijk betrokkene kaart het volgende aan:

“Het punt is dat we een aantal conclusies en aanbevelingen op ons bureau krijgen, terwijl het hele punt in het begin was dat we daar eigenlijk niet over gaan. Als we dit dan terugkoppelen aan de Noordelijke Rekenkamer vind ik dat daar onvoldoende mee wordt gedaan. Dus soms zitten ze een beetje in een tunnel in het onderzoek, vooral aan het begin. Als ze dan halverwege het onderzoek met ons in gesprek gaan en het blijkt dat wij in een andere tunnel zitten, dan zeggen ze kom maar naar onze tunnel.”

Een andere maatschappelijke betrokkene stelt:

“Ik heb een positiever beeld dan vroeger en ook goede contacten met de nieuwe directeur. De rust die er nu ogenschijnlijk lijkt te komen in de media is op zich ook een goed signaal.”

Over het algemeen hebben de geïnterviewden een goed beeld bij de Noordelijke Rekenkamer. Enkele kanttekeningen zijn hierbij dat soms het gevoel van afstand overheerst, het soms erg lang kan duren voordat men iets hoort van de Noordelijke Rekenkamer na het leveren van input en het feit dat de Noordelijke Rekenkamer soms in een tunnelvisie beland.

5.2.1 Politieke onafhankelijkheid

De geïnterviewden zijn van mening dat de onderzoeken en rapporten niet politiek gekleurd zijn. Een ambtenaar zegt het volgende:

“Het is moeilijk om te zeggen of iets politiek neutraal is. Zelfs het kiezen van vragen kan iets zeggen over welke achtergrond je hebt, maar ik heb niet het idee dat het nou heel zwaar politiek gestuurd wordt.”

Verder wordt er aangegeven dat de Noordelijke Rekenkamer vrij stevig richting de Gedeputeerde Staten optreedt en dat de Noordelijke Rekenkamer niet bang is om afwijkende meningen naar voren te brengen. Zo stelt een gedeputeerde:

“Als je een goed en verdedigbaar besluit hebt dat je op een ordentelijke manier hebt uitgevoerd, moet je elk rekenkamerrapport aankunnen. Je ziet juist goed het verschil tussen de politiek bestuurlijke realiteit van een coalitie en wat juridisch en rechtsstatelijk mag.”

Vanuit de ambtenarij komen wel een aantal kanttekeningen over de politieke onafhankelijkheid naar voren:

“Het onderzoek is neutraal geformuleerd, er zitten niet veel waardeoordelen in. Wel worden de onderzoeken van één kant belicht, bijvoorbeeld bij de windmolenparken. Daarin wordt niet belicht hoe hard er is gewerkt vanuit de provincie om de gemeenten weer op het goede spoor te krijgen. Die nuancering mis ik wel eens.”

Onderzoeken en rapporten zijn dus gevrijwaard van politieke kleur, maar nuancering kan ontbreken.

5.3 Betrokkenheid bij onderzoeksproces en rapporten

Over de bekendheid met het werk van de Noordelijke Rekenkamer zijn de geïnterviewden allemaal eenduidig. Zij zijn vaak met de Noordelijke Rekenkamer in contact gekomen en bekend geraakt op het moment dat ze zijn begonnen met de functie waarin ze nu ook werkzaam zijn. Een Statenlid zegt:

“Sinds ik Statenlid ben, ben ik mij bewust van de Noordelijke Rekenkamer. Daarvoor ben ik misschien al wel in aanraking gekomen met de Noordelijke Rekenkamer, maar was ik mij daar niet bewust van.”

De bekendheid met de onderzoeksrapporten loopt bij de geïnterviewden erg uiteen. Zo is een maatschappelijk betrokkene alleen bekend met het rapport waarvoor hij geïnterviewd is. Daarentegen is een Statenlid bekend met de afgelopen zes rapporten die de Noordelijke Rekenkamer heeft gepubliceerd. Het blijkt, vooral bij Statenleden, dat men het meest bekend is met een rapport die ook in de portefeuille van dat Statenlid valt.

Daarnaast voelen de meeste geïnterviewden niet een grote mate van betrokkenheid bij de Noordelijke Rekenkamer. Statenleden geven ook aan dat zij eigenlijk pas echt in aanraking komen met de Noordelijke Rekenkamer en haar rapporten op het moment dat het rapport klaar is en gepresenteerd wordt.

“Het zou handig zijn om van tevoren een soort consultatieronde te hebben om eens te kijken van; wat valt jullie op? Zodat ze meer kunnen aansluiten op het gevoel en wat er speelt. Als mensen ergens mee zitten, dan kunnen ze het op deze manier naar voren brengen.”

Het blijkt dat Provinciale Statenleden slechts achteraf bij de rapporten worden betrokken en bij de presentatie hiervan. Dit betekent dat ze van tevoren niet worden betrokken bij het rapport of de voortgang van het rapport. Dit zegt een Statenlid hierover:

“Het zou goed zijn om halverwege het onderzoek nog eens met elkaar om de tafel te gaan.”

Een ambtenaar zou ook graag zien dat er tijdens de onderzoeksopzet contact op wordt genomen:

“Ik denk dat het goed is dat je je onderzoeksobject bij de vraagstelling/scoping van je onderzoek betreft. We kunnen dan nog zeggen: als je dit doet wordt het niet zinvol en als je dat wel doet, wordt het wel zinvol. Ze kunnen dan nog zelf besluiten of ze er iets mee doen of niet.”

Verder geeft een andere ambtenaar aan dat het goed zou zijn om tijdens een lopend onderzoek een tussenevaluatie te houden. Vooral ambtenaren en Statenleden geven dus aan niet betrokken te zijn bij het voortraject van een onderzoek en stellen voor om van te voren al wat contact te hebben om met elkaar om de tafel te gaan.

5.4 Algemene werkwijze

Er wordt redelijk positief gereageerd op de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer. Over de huidige werkwijze wordt gezegd dat de Noordelijke Rekenkamer op een grondige manier te werk gaat, waarbij er ruimte is voor een dialoog. De respondenten ervaren het bestaan van een instantie die de provincie controleert als iets positiefs. Deze controlefunctie komt in de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer bij alle respondenten erg duidelijk naar voren.

Voornamelijk plaatsen de ambtenaren enkele kanttekeningen bij de werkwijze, waaronder de doorlooptijd, zoals ervaren vanuit ambtelijk oogpunt:

“De doorlooptijd moet beter naar mijn oordeel. Ik vind de doorlooptijd aan het einde, vooral na ambtelijke hoor en wederhoor, veel te krap. Bovendien past het niet bij onze bestuurlijke processen. Daarnaast wordt er ook heel slecht over de planning gecommuniceerd. Soms start er een onderzoek, maar blijft het daarna stil. Ik wil graag een planning waarin bijvoorbeeld duidelijk wordt wanneer de analyse plaatsvindt, dan kan er intern ook rekening mee worden gehouden in de agenda. Bovendien moeten feest- en vakantiedagen buiten de termijn voor reactie vallen, want op die dagen werken wij niet.”

Een andere ambtenaar zegt:

“Er kunnen aan het begin dan vragen worden gesteld als; wat vindt de rekenkamer er van? Zijn er goede stappen gezet om bijvoorbeeld de participatie te waarborgen in het beleid? De rekenkamer wordt daar nu niet voor gebruikt, maar het zou er bij uitstek wel geschikt voor zijn.”

Een maatschappelijk betrokkene is heel tevreden over de kwaliteit van de laatste paar onderzoeken. Ze stelt wel dat er een groot verschil is met oudere onderzoeken:

“In oudere onderzoeken zaten veel feitelijke onjuistheden. Ook in de media was nadrukkelijk minder aandacht voor de rapporten. Ze werden minder publiekelijk opgepakt, dat zegt ook wat over de impact. Ik weet niet helemaal of dat ligt aan de keuze van de onderzoeksprogrammering of de relevantie daarvan, of aan de impact van de onderzoeksresultaten.”

Over de duur van de onderzoeken wordt wisselend gedacht. Een Statenlid vindt de duur goed en zegt hierover:

“Dat de onderzoeken wat langer duren is ook goed, want een rekenkamer moet altijd enige afstand hebben van de hectiek van alledag. Vandaag iets onderzoeken waarvan je morgen de uitslag wilt hebben, is in tegenspraak met het idee van de rekenkamer.”

Daarentegen stelt een andere ambtenaar over een bepaald onderzoek:

“Dit onderzoek heeft enkele jaren geduurd en hierdoor verdwijnt de kracht uit het onderzoek wel een beetje of het wordt ingehaald door een nieuw beleid.”

Door deze ambtenaar wordt tevens gesteld dat de Noordelijke Rekenkamer met de tijd mee moet gaan door bijvoorbeeld onderzoek te doen op andere manieren:

“Het zou goed zijn om na te denken over onderzoeksmethodes die misschien wat sneller zijn of misschien wat kleiner. Niet iedereen zit altijd maar te wachten op een rapport van 50 of 80 pagina's. Een klein onderzoekje met een aantal verbeterpunten die makkelijk te incorporeren zijn, zou ook helpen.”

Een andere geïnterviewde zegt het volgende:

“Ik vind een jaar wel lang, maar ze (de Noordelijke Rekenkamer) hebben een beperkte capaciteit, dat weet ik ook. Ze doen heel goed werk vind ik, zeker gezien deze geringe capaciteit. Dat vind ik heel lovenswaardig, een goede zaak.”

Een ander Statenlid vindt de onderzoeken juist lang duren:

“Het is prima dat er een onderzoeksprogramma is met een langere looptijd, maar korte dingen tussendoor kunnen blijven doen is wel handig. Vooral het onderwerp is belangrijk. Als het onderwerp zich leent om een korter onderzoek te doen, dan zou dit beter zijn. Om dit te kunnen bewerkstelligen, zou de organisatie anders ingericht moeten worden. Het zou ook fijn zijn om mensen eromheen wat te kunnen vragen over de thema's die leven.”

Ter vergelijking stelt een maatschappelijk betrokkene juist dat de termijn van een jaar nog wel te overzien is:

“Ik vind het wel mooi dat de focus wat van de actualiteiten af is, dus dat er wordt gekozen voor beleidsthema's die op de wat langere termijn impact hebben.”

Over het algemeen geven de geïnterviewden een positief oordeel over de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer. Wel hebben sommigen nog een aantal kanttekeningen over de duur van de

onderzoeken. Volgens sommigen mogen onderzoeken langer duren, maar er wordt ook gezegd dat de onderzoeken korter kunnen duren. Dit is voornamelijk afhankelijk van het type onderzoek.

5.5 Onderzoeksprogramma's

Met betrekking tot de onderzoeksprogramma's komt vaak naar voren dat het goed is dat de Provinciale Staten hieraan een bijdrage kunnen leveren. Een ambtenaar zegt hierover het volgende:

"Het is goed dat onderwerpen worden onderzocht die op dat moment erg leven in de provincie, zeker omdat de provincie dichtbij de burger staat."

Over het algemeen zijn de geïnterviewden tevreden over de onderwerpen, zij hebben dan ook niet heel erg de behoefte om nog verdere input te leveren. Hierover wordt door een respondent gezegd:

"Nee, maar dat is ook niet onze rol denk ik. Vanuit de provincies dragen wij onderwerpen aan en de Noordelijke Rekenkamer kan zelf ook met onderwerpen komen. Uiteindelijk kiest de Noordelijke Rekenkamer zelf welk onderzoek er uitgevoerd wordt."

5.6 Algemeen oordeel rapporten

Wanneer gesproken wordt over het algemene oordeel van de rapporten, vindt een onderverdeling plaats in verschillende onderdelen waarop de rapporten beoordeeld kunnen worden door de geïnterviewden. Dit betreft de leesbaarheid, toegankelijkheid, bruikbaarheid en relevantie van de rapporten. Vervolgens is de respondent nog gevraagd om een persoonlijk oordeel te geven over een specifiek rapport. Hierbij kan de respondent een rapport selecteren dat bijvoorbeeld veel overlap heeft met zijn of haar eigen werkzaamheden.

5.6.1 Leesbaarheid

Met betrekking tot de leesbaarheid van de rapporten is een soortgelijke conclusie te trekken. In meerdere gevallen wordt gesteld dat voor de leesbaarheid het onderwerp van het rapport van belang is. Met andere woorden, wanneer de respondent het onderwerp interessant vindt en dit binnen de eigen portefeuille valt, wordt een rapport in het algemeen niet alleen beter leesbaar gevonden, maar wordt het rapport ook eerder in zijn geheel doorgenomen. Een Statenlid merkt op:

"Dat ligt er maar net aan met welke doelstelling gelezen wordt. Als je echt op een onderwerp zit waar je zelf ook woordvoerder voor bent, dan ga je er veel dieper op in. Je pikt er wel uit wat je nodig hebt."

Daarnaast valt op dat de geïnterviewden uit de verschillende provincies het erover eens zijn dat de rapporten voor de gemiddelde burger niet altijd goed leesbaar en begrijpelijk zijn. Een Statenlid sluit zich hierbij aan:

"Als burger zou ik ze niet uitnodigend vinden om te lezen. Omdat de rapporten ook voor burgers openbaar zijn, moeten deze ook makkelijk leesbaar voor hen zijn."

Wel valt op dat een Statenlid hierin niet zozeer een taak voor de Noordelijke Rekenkamer ziet, maar eerder voor de journalistiek:

“Laat de journalisten daar maar een mooie samenvatting van maken, zo denk ik daarover. Dat hoeft de Noordelijke Rekenkamer niet te doen, dat is niet haar taak.”

Geïnterviewden vinden zowel de rapporten binnen hun eigen portefeuille/werkzaamheden als rapporten die erbuiten vallen goed leesbaar. Iedereen is echter wel van oordeel dat de rapporten voor de gemiddelde burger lastig te lezen zijn.

5.6.2 Toegankelijkheid

In het algemeen wordt weinig aangemerkt op de toegankelijkheid van de rapporten en blijkt dat positief gereageerd wordt op het feit dat de rapporten gepubliceerd worden en daarmee openbaar zijn. Volgens Statenleden geven rapporten over het algemeen voldoende informatie, zijn ze kwalitatief goed en bevatten de rapporten goede aanbevelingen en conclusies. Ook vinden zij dat er goed wordt aangegeven waar de informatie vandaan komt. Over het algemeen kunnen Statenleden in het algemeen prima uit de voeten met de rapporten. Zo zegt een Statenlid:

“Rapporten zijn duidelijk. Voor Statenleden, leden van de Gedeputeerde Staten en ambtenaren is het allemaal goed toegankelijk. Voor de inwoners van de provincie is het echter wel wat complexer. Voor de gemiddelde inwoner kan dit nog wel erg lastig zijn. Het is wel een instrument voor de Provinciale Staten en dat is het belangrijkste.”

Wel maakt een maatschappelijk betrokkene de opmerking:

“Er wordt zoveel informatie geleverd dat het een kunst is om je boodschap over te brengen. Dit zou beter kunnen, of je dit nou met infographics doet of een publiekspresentatie...”

Over de toegankelijkheid hebben de geïnterviewden verder geen specifieke opmerkingen of bijzonderheden.

5.6.3 Bruikbaarheid

Over de bruikbaarheid wordt wisselend geoordeeld.¹⁹ Zo zegt een ambtenaar:

“De bruikbaarheid valt mij tegen. Aanbevelingen zijn soms al uitgevoerd, het is technisch niet uitvoerbaar, of het vraagt een onmogelijke capaciteitsinzet van ons. De aanbevelingen zijn niet altijd concreet genoeg of gewoon te ingewikkeld om uit te voeren.”

Een gedeputeerde merkt op dat de Noordelijke Rekenkamer de huidige situatie veel meer zou moeten betrekken in haar onderzoeken in plaats van telkens naar het verleden te kijken. Volgens haar zou de Noordelijke Rekenkamer dan ook een stap vooruit moeten denken. Nu geven zij eigenlijk alleen maar adviezen en aanbevelingen, maar het is voor leden van de Gedeputeerde Staten soms best lastig om deze adviezen te implementeren. Ze zegt hierover het volgende:

“Voor leden van de Gedeputeerde Staten mist vaak nog wel een concrete handleiding over hoe de Gedeputeerde Staten de adviezen en aanbevelingen het beste over kunnen nemen.”

Uit de reactie van een Statenlid blijkt een meer positief oordeel over de bruikbaarheid van de rapporten:

¹⁹ Zie het rapport ‘In het laatste? Een onderzoek naar de doorwerking van rapporten van de Noordelijke Rekenkamer in de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen’ van de Rijksuniversiteit Groningen.

“Dat vind ik voldoende, voor mij dan. Dat betekent niet dat het voor alle Statenleden voldoende is.”

Een ambtenaar vertelt dat er in een rapport over CO2-emissiereductie, waar alle rekenkamers in Nederland aan mee hebben gewerkt, voornamelijk conclusies en aanbevelingen staan waarmee de provincie eigenlijk niets kan. Hij zegt:

“Je kan een heel rapport schrijven en er allemaal dingen aan doen, maar de serieuze emissies in onze provincies vinden plaats op Europese schaal... Daar kunnen we als provincie niets aan doen, en in de reguliere bedrijfsvoering hebben we te handelen naar de Wet milieubeheer.”

Een gedeputeerde geeft aan dat voor de bruikbaarheid van de rapporten de argumentatie van belang is:

“Als Gedeputeerde Staten in een reactie zegt dat we de aanbevelingen overnemen, dan is de bruikbaarheid maximaal, maar soms nemen we van de vier aanbevelingen er drie over. Dat ligt aan de argumentatie.”

Ook een Statenlid beoordeelt de aanbevelingen negatief:

“Het principe is dat de Gedeputeerde Staten en de politiek de aanbevelingen overnemen. Dat is met het laatste rapport niet gedaan. Daar hebben ze in ieder geval één niet overgenomen en twee maar gedeeltelijk of onder voorbehoud.”

De meningen over de bruikbaarheid van de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer verschillen dus enigszins. Met name de ambtelijke betrokkenen oordelen negatief over de bruikbaarheid van de rapporten.

5.6.4 Relevantie

Over de relevantie wordt wisselend geoordeeld. Volgens veel geïnterviewden is een rapport niet altijd meer relevant wanneer het wordt gepubliceerd. Een rapport wordt door de geïnterviewden vaak gezien als een momentopname en levert niet altijd iets nieuws op. Het komt ook nog wel eens voor dat aanbevelingen en adviezen niet meer interessant zijn omdat de Gedeputeerde Staten al een andere koers zijn ingeslagen op het moment dat het rapport wordt gepubliceerd.

Een Statenlid stelt echter:

“Ja, ik vind de onderzoeken nog relevant bij publicatie. Het zijn altijd onderzoeken achteraf, maar ze zijn nog wel relevant. Je hoopt dat het bestuur er wat van leert.”

Door een gedeputeerde wordt gezegd:

“Het zijn hele mooie democratische instrumenten om aan je checks and balances te voldoen en om het collegebeleid onder de loep te nemen.”

In een van de provincies wijkt de reactie van de gedeputeerde af van de uitspraak van een Statenlid:

“De leden van de Provinciale Staten vinden dat de aanbevelingen moeten worden overgenomen, maar als wij als college stellen dat daardoor het nieuwe door hen gevoerde beleid in de prullenbak belandt willen de leden van Provinciale Staten dat ook weer niet.”

Op deze manier lijkt duidelijk te worden dat er in de provincie ook onderling tussen geïnterviewden onvrede bestaat over de wijze waarop met de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer wordt omgegaan. De gedeputeerde draagt nog een voorstel aan om deze situatie te verbeteren en tot meer onderlinge afstemming tussen de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten te komen. Het zou wellicht een goed idee zijn om één keer per jaar met de Staten te gaan kijken wat de laatste rapporten en aanbevelingen zijn.

5.6.5 Oordeel over ‘Verdeling onder hoogspanning’

Geïnterviewden zijn gevraagd om dieper in te gaan op het rapport waarmee ze de meeste affiniteit hebben. Hierbij is het rapport ‘Verdeling onder hoogspanning’ het vaakst genoemd door de geïnterviewden. We hebben daarom dit rapport als uitgangspunt genomen bij deze paragraaf. Hieronder volgen een aantal opvallende opmerkingen en bevindingen uit dit specifieke rapport.

Uit meerdere interviews komt een positief beeld naar voren over dit rapport. Een maatschappelijk betrokkene stelt:

“Dit was een kwalitatief mooi onderscheidend rapport, waarin diepgang gezocht is en een spiegel op een mooie constructieve manier is voorgehouden.”

Een Statenlid zegt het volgende:

“Het rapport bevatte eigenlijk alleen maar goede aanbevelingen en wij wilden die volledig overnemen. Het is dan ook jammer dat er uiteindelijk maar een paar aanbevelingen zijn overgenomen doordat een meerderheid van de partijen in de Staten dit wilde.”

Een ander Statenlid kaart een verbeterpunt aan dat wellicht ook voor andere rapporten van belang zou kunnen zijn:

“Als we het over het laatste rapport hebben, dan beweert Gedeputeerde Staten dat aan bepaalde zaken juridisch niet voldaan kan worden. Misschien zou daar onafhankelijk juridisch onderzoek op gezet moeten worden om te kijken wat er dan niet aan klopt. Het zou goed zijn als daar een objectief oordeel over geveld werd.”

Over de relevantie van het rapport stelt een ambtenaar:

“Qua participatie zijn we al veel verder dan wat er in het rekenkamerrapport staat. Dat is soms ingewikkeld, want als je het rapport leest als de werkelijkheid, wat Statenleden doen, dan gaan ze snel mee met de conclusies en aanbevelingen. Dit terwijl het rapport dan niet altijd even praktisch, werkbaar of uitvoerbaar is.”

Bij het rapport ‘Verdeling onder hoogspanning’ heeft de Noordelijke Rekenkamer een heel actueel onderwerp te pakken. Echter, de doorlooptijd was dusdanig lang dat het rapport aan relevantie had ingeboet. Het rapport wordt door de geïnterviewden als kwalitatief sterk beoordeeld en bevat goede en bruikbare aanbevelingen. Daarentegen wordt meerdere malen benoemd dat er niet voldoende met de aanbevelingen wordt gedaan.²⁰

²⁰ Zie het rapport ‘In het laatste? Een onderzoek naar de doorwerking van rapporten van de Noordelijke Rekenkamer in de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen’ van de Rijksuniversiteit Groningen.

5.7 Communicatie

Voor de meeste geïnterviewden geldt dat de mate van contact met de Noordelijke Rekenkamer afhankelijk is van de verschillende onderwerpen die er binnen de Noordelijke Rekenkamer spelen, welk onderzoek gedaan wordt en de relatie met de Noordelijke Rekenkamer. De reacties verschillen van een paar keer contact per jaar voor een maatschappelijk betrokkene, tot maandelijks of wekelijks voor een ambtenaar. Een Statenlid geeft aan soms twee of drie keer per rapport contact te hebben met de Noordelijke Rekenkamer. Alleen gedeputeerden van de verschillende provincies geven aan dat ze geen contact hebben met de Noordelijke Rekenkamer tijdens het onderzoeksproces.

Een maatschappelijk betrokkene geeft aan zeer tevreden te zijn over het contact met de Noordelijke Rekenkamer:

"Het contact was uitstekend, absoluut."

Over de vindbaarheid op de website van de Noordelijke Rekenkamer wordt door een maatschappelijk betrokkene gesteld:

"De toegankelijkheid van rapporten is prima en op de website kan alles duidelijk gevonden worden. Ook de onderzoeksprogrammering wordt goed en helder gecommuniceerd."

Volgens een Statenlid is de communicatie met de Noordelijke Rekenkamer goed en vrij open, maar het contact is volgens dit Statenlid vooral persoonsafhankelijk.

Tevens zijn er enkele verbeterpunten genoemd. Zo stelt een ambtenaar:

"Het lijkt af en toe alsof iedereen in zijn eigen bubbel zit, en de bubbels komen niet altijd bij elkaar."

Ook stelt deze ambtenaar dat de Noordelijke Rekenkamer vaak geen rekening houdt met de planning van ambtenaren. Voor de rapporten moet een bestuurlijke en ambtelijke reactie gegeven worden. Het verzoek daartoe wordt regelmatig op een zon- of feestdag verstuurd waardoor weinig medewerkers in het provinciehuis het verzoek te zien krijgen, aldus de ambtenaar.

Tot slot benoemd een andere ambtenaar:

"Aan de voorkant moet veel meer gezamenlijk overleg plaatsvinden over de tijdsplanning in plaats van dat er eenzijdig wordt gecommuniceerd. Er is dan veel meer mogelijkheid om even te toetsen hoe de verschillende provincies er tegenaan kijken."

In het algemeen zijn de geïnterviewden positief over het contact met de Noordelijke Rekenkamer. De kritiekpunten hebben met name betrekking op het inhoudelijke contact met de Noordelijke Rekenkamer. De communicatie wordt als zeer plezierig en goed ervaren, en de Noordelijke Rekenkamer wordt gezien als een toegankelijke en benaderbare organisatie.

5.8 Gezamenlijke organisatie van de Noordelijke Rekenkamer van de drie provincies: het Noordelijke karakter

De gezamenlijke organisatie van de Noordelijke Rekenkamer is een onderwerp waarop positief gereageerd wordt door het merendeel van de geïnterviewden. In alle provincies wordt deze wijze van organiseren gezien als een manier om de samenwerking tussen de provincies te verbeteren. Ook noemen de geïnterviewden dat, ondanks de gezamenlijke organisatie, er toch nog ruimte is voor

onderwerpen die in maar één van de drie provincies spelen. Dit in de vorm van subrapporten die per provincie worden opgesteld. Eén van de opmerkingen van een maatschappelijk betrokkene luidt:

“Ik denk dat ze objectiever zijn door het gezamenlijke karakter.”

Een Statenlid laat weten:

“Het is interessant om te kijken naar de verschillen en overeenkomsten tussen de provincies. Ik vind dit dus wel een meerwaarde hebben.”

Deze verschillen zijn niet voor iedere respondent een reden tot optimisme wanneer het gaat om het Noordelijke karakter. Zo stelt een Statenlid:

“Het is goed en efficiënt dat we een gezamenlijke Noordelijke Rekenkamer hebben, maar de drie Noordelijke provincies verschillen vaak wel erg veel van elkaar. Dit kan soms erg met elkaar stoken.”

De rapporten geven op deze manier wellicht een te algemeen beeld van de situatie in de drie provincies, zonder voldoende rekening te houden met de verschillen in de provincies.

Wanneer er wordt gevraagd of een afzonderlijke rekenkamer voor elk van de drie provincies wellicht een beter idee zou zijn, geven de geïnterviewden aan hierin weinig te zien. Een reactie van een Statenlid:

“Dan houd je te weinig volume en capaciteit over en wordt het te kleinschalig.”

Ook een maatschappelijk betrokkene staat niet achter een rekenkamer per afzonderlijke provincie.

5.9 Oordeel over de financiën

Wederom is een algemeen beeld te zien dat gedeeld wordt door de geïnterviewden van de drie provincies, namelijk dat de Noordelijke Rekenkamer in het algemeen beschouwd wordt als een goede investering. Een opvallend punt is dat de geïnterviewden meerdere malen noemen dat de Noordelijke Rekenkamer als organisatie weliswaar relatief veel geld kost, maar dat dit ook begrijpelijk is. In elk van de provincies is hiervan een voorbeeld te zien. Door een gedeputeerde wordt gesteld:

“Dit is nou eenmaal de prijs die je betaalt aan een goed instrument en dus aan een goede democratie.”

Een andere gedeputeerde zegt:

“Als je weet wat voor mensen daar aan het werk zijn en hoe dat ingezet wordt, vind ik het logisch dat daar geld mee gemoeid is. Je zou iets kunnen vinden van de huisvesting, met een redelijk riant kantoor, maar daar reken ik de Noordelijke Rekenkamer niet op af.”

Ook een ambtenaar merkt iets soortgelijks op:

“De verhouding tussen de euro's en de kwaliteit van de onderzoeken is gewoon juist.”

Een maatschappelijk betrokkene stelt niet echt op de hoogte te zijn van de financiën van de Noordelijke Rekenkamer, maar komt wel met de volgende opmerking:

“Het zou misschien fijn zijn als ze langjarig gefinancierd worden, voor rust en zekerheid. Vier jaar lang vooruit kun je mensen bestaanszekerheid geven.”

Uit bovenstaande citaten blijkt dat de geïnterviewden van mening zijn dat de beschikbare middelen van de Noordelijke Rekenkamer goed worden besteed. Door een Statenlid wordt ook benoemd dat de Noordelijke Rekenkamer een zuinige organisatie is. Een Statenlid uit een andere provincie gaat nog een stap verder en is van mening dat de financiële middelen van de Noordelijke Rekenkamer wellicht verhoogd mogen worden, omdat een ruimere begroting voor meer slagkracht zou zorgen.

5.10 Sterke punten en verbeterpunten

De geïnterviewden zijn overwegend positief over de Noordelijke Rekenkamer. Toch kunnen velen wel enkele verbeterpunten bedenken. Er zou bijvoorbeeld meer interactie met Statenleden moeten zijn en zij zouden graag meer bij de onderzoeken betrokken worden. Daarnaast is ook meermaals genoemd dat sommige rapporten te omvangrijk zijn. Voor bepaalde fracties is het daardoor bijna onmogelijk om alle rapporten van A tot Z te lezen. Ook een ambtenaar deelt deze mening:

“In de Gedeputeerde Staten hebben ze de 30-seconden regel. Dit houdt in dat iemand in 30-seconden de essentie van een stuk zou moeten kunnen lezen. Naar mijn idee zou de Noordelijke Rekenkamer zich hier ook aan moeten houden door de rapporten dunner te maken zodat de essentie meer naar voren kan komen.”

Indien de rapporten wat minder uitgebreid zouden zijn, is het volgens een Statenlid makkelijker om er iets relevants over te zeggen.

Wat opvallend is, is dat er tussen de Statenleden van één van de provincies een meningsverschil zit in de relevantie van de rapporten. Het ene Statenlid noemt als verbeterpunt dat de conclusies van de rapporten vaak te juridisch en niet maatschappelijk relevant zijn, terwijl het andere Statenlid juist erg lovend is over de aanbevelingen in de rapporten.

Eén van de geïnterviewden heeft een mindere waardering ten aanzien van de Noordelijke Rekenkamer door de interne situatie die zich in de Noordelijke Rekenkamer afspeelt:

“Het gedoe wat ze intern hebben, moeten ze echt niet doen. Dit komt niet professioneel over.”

Verschillende sterke punten die door de geïnterviewden worden genoemd, zijn onder andere de zorgvuldigheid, de interne kennis en de politieke onafhankelijkheid. Een gedeputeerde zegt het volgende hierover:

“Met de genegenheid waarmee zij het werk doen, los van de waan van de dag, concentreren zij zich volledig op hun taak. Dat is best ingewikkeld omdat er veel politiek omheen plaatsvindt. Het is ook enorm goed dat de Noordelijke Rekenkamer politiek onafhankelijk is.”

Een maatschappelijk betrokkene die duidelijk heeft gemaakt dat ze in de kwaliteit van rapporten de laatste tijd verbetering ziet, komt met een ander sterk punt:

“Met de komst van de nieuwe directeur vind ik ze wel meer sensitief, goed gericht op het realiseren van een slimme samenwerking met de omgeving. Er is een goede verbetering zichtbaar en voelbaar.”

Op de vraag of de voordelen opwegen tegen de nadelen antwoorden de geïnterviewden, op een enkele uitzondering na, positief. De cijfers die door de geïnterviewden worden gegeven aan de

Noordelijke Rekenkamer lopen uiteen, met als laagste cijfer een 5 en als hoogste cijfer een 9. Het gemiddelde cijfer van alle geïnterviewden is een 7,4.

5.11 Conclusie

Uit de interviews komt naar voren dat het algemene beeld van de Noordelijke Rekenkamer redelijk positief is. Wel is er weinig betrokkenheid bij het voortraject van de onderzoeken. Statenleden en ambtenaren geven aan dat het goed zou zijn om ook tijdens het onderzoeksproces meer betrokken te worden door bijvoorbeeld een consultatieronde. De algemene werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer wordt gezien als een manier om grondig te werk te gaan. De onderzoeksrapporten zijn volgens de respondenten van goede kwaliteit. Volgens een aantal geïnterviewden is de doorlooptijd van een onderzoek te kort. Over de duur van de onderzoeken wordt wisselend gedacht. Meerdere geïnterviewden opperen het idee om te kijken naar andere manieren van onderzoek doen.

Geïnterviewden stellen dat zij de rapporten van goede kwaliteit vinden en dat er de afgelopen tijd een verbetering heeft plaatsgevonden. Over de toegankelijkheid zijn ze overwegend positief. Er wordt afwisselend gesproken over de bruikbaarheid en relevantie van rapporten. Meerdere geïnterviewden geven aan dat de rapporten vaak bij publicatie niet meer relevant zijn. Ook worden er soms onduidelijke aanbevelingen gedaan. Het rapport waar een groot gedeelte van de geïnterviewden de meeste affiniteit mee heeft, is het rapport 'Verdeling onder hoogspanning'. Alle hiervoor genoemde punten komen bij dit rapport duidelijk naar voren.

Over zowel de communicatie van de Noordelijke Rekenkamer als de gezamenlijke organisatie van de drie provincies is vrijwel iedereen positief. Dit geldt ook voor de financiële middelen.

Er zijn door de geïnterviewden een aantal sterke punten van de Noordelijke Rekenkamer benoemd. De Noordelijke Rekenkamer wordt als een goed controle-instrument gezien die voldoende politiek onafhankelijk is. De rapporten worden zorgvuldig opgesteld door de Noordelijke Rekenkamer. Naast de positieve punten worden ook een aantal verbeterpunten genoemd. Wat in de interviews vaak naar voren is gekomen, is dat er meer interactie zou moeten zijn in het voortraject van een onderzoek. Ook komen er geluiden naar voren dat de Noordelijke Rekenkamer last heeft van een tunnelvisie. De doorlooptijd van een onderzoek is in sommige gevallen te lang, net als de onderzoeksrapporten. Er wordt als idee geopperd dat de Noordelijke Rekenkamer zou kunnen nadenken over andere manieren van onderzoek doen.

Hoofdstuk 6 Analyse

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de objectieve en subjectieve kanten van het begrip waardering uitgewerkt en geanalyseerd aan de hand van de begrippen die in hoofdstuk 3 aan de orde zijn gekomen. Deze uitwerking vindt plaats aan de hand van de enquête en interviews die zijn afgenomen onder de leden van de Provinciale- en Gedeputeerde Staten, de ambtelijke medewerkers en de maatschappelijke betrokkenen. In §6.2 tot en met 6.6 worden de objectieve kanten van waardering geanalyseerd, en in §6.7 tot en met 6.12 de subjectieve kanten.

6.2 Leesbaarheid en begrijpelijkheid van rapporten

Eén van de manieren waarop de waardering van de onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer is gemeten, is aan de hand van de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de tekst in de onderzoeksrapporten. Zijn de teksten van de onderzoeken begrijpelijk voor de respondenten?

Uit de interviews en de enquête blijkt dat de rapporten goed in elkaar zitten en goed leesbaar zijn voor de leden van de Provinciale- en Gedeputeerde Staten, de ambtenaren en maatschappelijke betrokkenen. Wel wordt door sommige respondenten aangegeven dat de gemiddelde burger het lastig zou kunnen vinden om de rapporten goed te begrijpen. In eerste instantie zijn de rapporten echter niet bedoeld voor de doorsnee burger maar voor het bestuur. Een Statenlid heeft dan ook aangegeven dat het niet aan de Noordelijke Rekenkamer is om een begrijpelijke samenvatting te maken voor de burgers van de provincie. Dit zou eerder een taak kunnen zijn voor journalisten.

De positieve geluiden duiden erop dat de rapporten over het algemeen voldoende informatie geven, kwalitatief goed zijn en goede aanbevelingen en conclusies bevatten. De respondenten en de geïnterviewden zijn overwegend positief en zijn van mening dat de rapporten beschikken over een heldere structuur, een goede opbouw hebben en goed geschreven zijn. Een enkeling heeft moeite met de dikte van de rapporten. Om iets relevant te kunnen zeggen over de rapporten moeten de rapporten grondig worden doorgenomen, en dit kost erg veel tijd. Om deze reden lezen veel Provinciale Statenleden en Gedeputeerden alleen de conclusie en de samenvatting van het rapport. De rapporten die in de portefeuille vallen van de Statenleden en/of hen interesseert worden volledig gelezen.

6.3 Gekozen onderwerpen

We hebben aan de respondenten de vraag voorgelegd wat zij van de gekozen onderwerpen vinden. Het is van belang dat er onderzoeken worden uitgevoerd naar relevante onderwerpen. Indien de Noordelijke Rekenkamer onderzoeken doet naar onderwerpen die de provincie niet belangrijk acht, zullen de onderzoeken waarschijnlijk niet als relevant worden beschouwd en zal de waardering lager zijn. Daarom hebben wij aan de respondenten de vraag voorgelegd wat zij van de gekozen onderwerpen vinden.

Uit de enquête blijkt dat 61,1% van de respondenten de gekozen onderwerpen relevant vinden. Wel wordt dit positieve beeld in de opmerkingen bij de enquête en in de interviews enigszins genuanceerd. De reacties van de respondenten zijn uiteenlopend. Een respondent vindt het goed dat de Noordelijke Rekenkamer een eigen idee heeft van wat er in de komende jaren onderzocht zou moeten worden.

Volgens deze respondent is het goed dat er onderwerpen worden onderzocht die op dat moment in de provincie leven. Een andere respondent geeft aan dat het onderzoeksprogramma een grote hoeveelheid aan onderwerpen bevat die veelal goed inspelen op actuele provinciale onderwerpen. Toch worden er ook een aantal negatieve reacties gegeven op de onderwerpen. Een ambtenaar geeft aan dat de Noordelijke Rekenkamer vaak te laat is met actuele onderwerpen, waardoor het onderwerp al uitgebreid is besproken tijdens de politieke discussie. Wanneer er na een politieke discussie een rapport op tafel komt, is het effect van dat rapport minimaal. Een Statenlid deelt deze mening en geeft aan dat de politiek de hectiek van de korte termijn is. Op het moment van publicatie is men volgens het Statenlid niet meer met het onderwerp bezig. Een aantal respondenten voelen dan ook een bepaalde afstand tot de Noordelijke Rekenkamer. Een gedeputeerde geeft als verbeterpunt voor de Noordelijke Rekenkamer dat de huidige situatie meer betrokken zou moeten worden in de onderwerpen voor de onderzoeken, in plaats van altijd naar het verleden te kijken. De Noordelijke Rekenkamer zou volgens deze respondent een stap vooruit moeten denken. Een andere respondent geeft als verbeterpunt aan dat het aan te bevelen is om als rekenkamer actief te wijzen op rapporten uit het verleden die wederom van dienst kunnen zijn bij nieuwe ontwikkelingen.

Al met al worden de onderwerpen overwegend positief beoordeeld, maar zijn er wel een aantal verbeterpunten voor de Noordelijke Rekenkamer. Dit heeft dan vooral betrekking op het feit dat de onderwerpen vaak niet meer tot de orde van de dag behoren en dus niet meer vers in het geheugen van de Statenleden zitten.

6.4 Juistheid van de feiten en politieke onafhankelijkheid

Met juistheid van de feiten wordt bedoeld op een correcte weergave van de feiten in een onderzoeksrapport. Deze feiten dienen controleerbaar te zijn en kunnen niet worden beïnvloed door externe factoren en/of personen. Bij het uitvoeren van de controlerende taak die de Noordelijke Rekenkamer heeft, mag geen politieke voorkeur doorschemeren.

Over het algemeen wordt de Noordelijke Rekenkamer geprezen om haar onafhankelijkheid en kundigheid. Er wordt onder andere goed aangegeven waar bepaalde informatie vandaan komt en wie de respondenten zijn. Een aantal respondenten geeft aan dat de rapporten gevrijwaard zijn van politieke kleur of vooringenomenheid en ook niet worden beïnvloed door de politiek. Dit duidt op een juiste en controleerbare weergave van de feiten. Een punt van kritiek dat naar voren komt is dat de onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer soms vanuit één kant worden belicht. Een vorm van nuancering kan dan volgens de respondenten op zijn plek zijn. Dit brengt echter niet per se met zich mee dat de Noordelijke Rekenkamer politiek gekleurd is. De Noordelijke Rekenkamer bepaalt zelf waar de accenten in een rapport komen te liggen en zorgt ervoor dat de feiten te controleren zijn.

6.5 Onderbouwing van de betrokken conclusies

In de enquête zijn de respondenten gevraagd of zij de conclusies van de individuele rapporten van de afgelopen vijf jaar voldoende onderbouwd vinden. Of een conclusie voldoende onderbouwd is, kan van invloed zijn op de beoordeling van de kwaliteit van de onderzoeken.

Uit de enquête komt naar voren dat de respondenten over het algemeen van mening zijn dat de conclusies van de rapporten voldoende zijn onderbouwd. Dit geldt voor zowel de meest als de minst gelezen rapporten. Bij de drie rapporten die het meest zijn gelezen, geeft 70% van de respondenten aan dat zij de conclusie voldoende onderbouwd vinden. Eén respondent geeft bij de drie minst gelezen rapporten aan dat hij of zij de conclusie onvoldoende onderbouwd vindt.

6.6 Concrete aanpak om de conclusies en aanbevelingen uit te voeren

De waardering van de Noordelijke Rekenkamer is mede afhankelijk van de concrete aanpak door provincies om de conclusies van de rekenkamer uit te voeren. Zijn de conclusies en aanbevelingen bijvoorbeeld concreet genoeg om geïmplementeerd te kunnen worden in het beleid van de provincie?

Uit de interviews blijkt dat een enkele respondent de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer niet bruikbaar vindt. Dit omdat de rapporten moeilijk zijn uit te voeren omdat het bijvoorbeeld technisch niet haalbaar is om het uit te voeren, of de conclusies en aanbevelingen zijn al eerder uitgevoerd. Daarnaast blijkt dat, omdat de onderwerpen niet altijd meer relevant zijn, het soms lastiger is om een aanbeveling uit te voeren. Het kan namelijk zo zijn dat er tegen die tijd een andere koers is ingeslagen door de provincie of er al een ander relevant beleid wordt uitgevoerd op dat moment.

Een respondent mist soms de politieke en maatschappelijke relevantie van de onderzoeken door de juridische insteek van de Noordelijke Rekenkamer. Er wordt volgens deze respondent door de Noordelijke Rekenkamer enkel juridische conclusies gegeven wat het lastiger maakt om de conclusies en aanbevelingen uit te voeren. Er ontbreekt dan namelijk een concrete aanpak. Door een andere groep studenten van de Rijksuniversiteit Groningen is de doorwerking van het werk van de Noordelijke Rekenkamer onderzocht. Wanneer u meer wilt weten over dit specifieke onderwerp, verwijzen wij u naar het onderzoeksrapport over de doorwerking.²¹

6.7 Nuttigheid en meerwaarde van onderzoeken

Een mening over het nut en de meerwaarde van de onderzoeken is persoonlijk en kan per persoon verschillen, en lopen ook bij de onderzoeksrapporten uiteen. Hieronder zullen we bespreken hoe dit door de respondenten is beoordeeld.

Overwegend wordt het nut en de meerwaarde van de onderzoeken positief beoordeeld door de respondenten. Er wordt door een respondent uit de provincie Fryslân aangegeven dat de Noordelijke Rekenkamer kritisch onderzoek doet en haar controlerende taak goed uitvoert. Uit de enquête volgt dat 88,1% van de respondenten de Noordelijke Rekenkamer een nuttige organisatie vindt. Een respondent geeft aan dat het relevant is wat de Noordelijke Rekenkamer inhoudelijk aan rapporten en aanbevelingen produceert.

6.8 Op tijd opgesteld

De vraag of de rapporten op tijd zijn opgesteld is ook een onderdeel van subjectieve waardering van de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer. Wat vinden de respondenten van de looptijd van een onderzoek en daalt de waardering over de Noordelijke Rekenkamer naarmate de onderzoeken langer duren?

In het algemeen worden onderzoeken ervaren als redelijk lang, maar eigenlijk heeft iedereen daar wel begrip voor. Gedegen onderzoek kost tijd en dat maakt een jaar een realistische looptijd. Geen van de respondenten is van mening dat onderzoeken te lang duren. De Rekenkamer moet enige afstand hebben van de hectiek van alledag en door een beperkte capaciteit kunnen ze simpelweg niet sneller werken. Volgens een respondent is vandaag iets onderzoeken waarvan je morgen uitslag wilt hebben,

²¹ Zie het rapport 'In het laatje? Een onderzoek naar de doorwerking van rapporten van de Noordelijke Rekenkamer in de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen' van de Rijksuniversiteit Groningen.

in tegenspraak met het idee van de Rekenkamer. Wel zijn er onderzoeken die twee jaar duren. Die looptijd maakt dat de kracht uit het onderzoek enigszins verdwijnt of het wordt ingehaald door een nieuw beleid. Zo'n lange looptijd is zeldzaam. Geconcludeerd kan worden dat indien een onderzoek als lang wordt ervaren, dit geen reden is om te zeggen dat de looptijd korter zou moeten. De onderzoekers hebben tijd nodig om kwalitatief goed onderzoek te doen. Een gedeputeerde uit Groningen geeft wel een tip voor de Noordelijke Rekenkamer. Menig onderwerp leent zich voor een lang en diepgaand onderzoek, waardoor een langere looptijd niet erg is, maar indien een onderzoek kan volstaan met een kort en oppervlakkig onderzoek, kan een kortere looptijd worden geëist. Volgens diegene mag er differentiatie in zitten, want als een onderwerp zich leent voor een korter onderzoek, is dat beter.

6.9 Het wel of niet eens zijn met de uitkomsten

Het wel of niet eens zijn met de uitkomsten heeft betrekking op de subjectieve kant van het oordeel over waardering. Het oordeel van de betrokkenen kan verschillen en afhangen van factoren zoals eigen portefeuilles en politieke voorkeur.

In een interview heeft een Statenlid genoemd dat zij het in sommige gevallen niet eens is met de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer in een rapport. Dit Statenlid vindt bijvoorbeeld dat meer omwonenden moeten worden betrokken bij een aanvraag voor een vergunning voor boeren, terwijl in het rapport de nadruk ligt op het belang voor de boeren zelf.

Een gedeputeerde geeft in een interview aan dat het wel eens voorkomt dat én de Provinciale Staten én de Gedeputeerde Staten het allebei oneens zijn met de adviezen van de Noordelijke Rekenkamer. De Noordelijke Rekenkamer heeft daarbij een juridische analyse op afstand van de politiek genomen maar dat wel keurig verwoord, aldus de gedeputeerde.

Uit de enquête blijkt dat bijna de helft van de betrokkenen van de Noordelijke Rekenkamer het eens is met de uitkomsten van de onderzoeksrapporten. Ongeveer 40% van de respondenten staat hier neutraal tegenover en een kleine 10% geeft aan dat ze het niet eens zijn met de uitkomsten. Geconcludeerd kan worden dat, met enkele uitzonderingen, de betrokkenen van de Noordelijke Rekenkamer het over het algemeen eens zijn met de uitkomsten van de onderzoeksrapporten.

6.10 Contact met de Noordelijke Rekenkamer

Uit de enquête komt naar voren dat een meerderheid van de respondenten in elke provincie tevreden zijn over het contact met de Noordelijke Rekenkamer. De minderheid is in Drenthe volledig neutraal, in Fryslân overwegend neutraal en in Groningen overwegend negatief. Uit de interviews blijkt dat de communicatie als plezierig wordt ervaren en van goede kwaliteit is. De mate van contact is afhankelijk van de persoon en zijn of haar functie. Uit de interviews blijkt dat er een relatief grote spreiding bestaat in het aantal keer dat er contact wordt opgenomen met de Noordelijke Rekenkamer. Met name Statenleden die bij verschillende rapporten betrokken zijn, contacteren de Noordelijke Rekenkamer vaak. Vaker dan bijvoorbeeld maatschappelijke betrokkenen, die aangeven slechts een enkele keer per jaar contact te hebben met de Noordelijke Rekenkamer. Hoofdzakelijk over de rapporten die binnen de eigen portefeuille vallen, nemen de Statenleden contact op met de Noordelijke Rekenkamer. Ook worden presentaties bijgewoond over deze rapporten. Ambtenaren, zo blijkt uit de interviews, hebben het meest intensief en regelmatig contact met de Noordelijke Rekenkamer. Een verklaring hiervoor kan onder meer gevonden worden in het beginsel van de ambtelijke hoor- en wederhoor, waardoor

de ambtenaar al voor het opstellen van het rapport in contact met de Noordelijke Rekenkamer gebracht wordt.

Dit verschil in frequentie van het contact kan ook gevolgen hebben voor de mate waarin het contact als positief wordt ervaren. Zoals aangegeven heeft een ambtenaar in het algemeen het meeste contact met de Noordelijke Rekenkamer. Dit brengt met zich mee dat ook het aantal mogelijkheden om zowel positieve als negatieve ervaringen op te doen toeneemt. Dit hoeft niet te betekenen dat hieruit blijkt dat een ambtenaar gemiddeld gezien minder tevreden is over het contact dan bijvoorbeeld een maatschappelijk betrokkene, maar dat zich meer mogelijkheden hebben voorgedaan om verbeterpunten te herkennen en vervolgens aan te kunnen kaarten.

6.11 Tevredenheid over de manier waarop het onderzoek wordt gedaan

Een enkele uitzondering daargelaten, zijn de meeste respondenten begripvol ten opzichte van de onderzoeksduur. Een enkeling vindt dat er gevarieerd kan worden in de onderzoeksduur afhankelijk van het soort onderzoek. De algemene werkwijze wordt als positief ervaren in de interviews. Uit de enquêtes komt eenzelfde beeld naar voren; 76,2% is positief over de werkwijze. Een kanttekening hierbij is dat van de geënquêteerden 60% vindt dat de Noordelijke Rekenkamer transparant werkt en dat 40% ten opzichte van die vraag neutraal is, dan wel aangeeft dat ze niet transparant te werk gaan.

6.12 Het Noordelijke karakter van de Noordelijke Rekenkamer

Het Noordelijke karakter, oftewel het feit dat de Noordelijke Rekenkamer een gezamenlijke organisatie kent voor de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe is iets wat door het merendeel van de respondenten als een positief gegeven wordt gezien. Uit de resultaten van de enquêtes komt naar voren dat 66,7% van alle respondenten het als noodzakelijk ziet dat er een gemeenschappelijke rekenkamer is. Wat opvalt is dat onder de maatschappelijke betrokkenen het positieve gevoel niet de overhand heeft. Hier wordt 'neutraal' opgegeven als beoordeling door de meeste respondenten. Opvallend hierbij is dat de maatschappelijke betrokkenen tijdens de interviews juist overwegend positief zijn wanneer naar dit aspect wordt gevraagd. Het zou bijdragen aan de objectiviteit van de Noordelijke Rekenkamer en voorkomen dat de politiek een te grote invloed op de werkzaamheden zou krijgen. Het onderscheid tussen deze gegevens is wellicht te verklaren door de vraagstelling in de enquête in vergelijking met die van de interviews. Immers, bij de enquête wordt gevraagd naar de noodzakelijkheid van de huidige rekenkamer. Daarentegen wordt bij de interviews in meer ruime zin gevraagd om de voor- en nadelen van de huidige samenstelling tegenover elkaar te zetten en vervolgens een persoonlijke afweging van deze voor- en nadelen te maken. Anders gezegd, in de interviews wordt een ruimere mogelijkheid geboden om nuance aan te brengen bij het beantwoorden van de vragen. De geïnterviewde hoeft namelijk niet aan te geven het volledig eens dan wel oneens te zijn met een stelling. Daarentegen zit deze nuance in de enquête in feite enkel verwerkt in de mogelijkheid om 'neutraal' te antwoorden.

6.13 Slotbeschouwing

De eerste punten over de objectieve kant van het begrip waardering betreffen de leesbaarheid en de begrijpelijkheid. Volgens de respondenten zal de gemiddelde burger de rapporten als lastig te lezen en te begrijpen ervaren. De respondenten hebben zelf geen moeite met de leesbaarheid en begrijpelijkheid. Een enkeling heeft door de omvang van de rapporten moeite om alle rapporten volledig te lezen, waardoor alleen de conclusie en samenvatting wordt gelezen. Over de gekozen onderwerpen zijn bijna alle respondenten positief. De onderwerpen zijn meestal actueel en relevant,

maar indien een onderzoek te lang loopt kan de relevantie afnemen. Dit is echter wel de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer, want zij controleren immers achteraf of de provincie goed gewerkt heeft. Nadelen hieraan zijn wel dat je bij de publicatie van een rapport als Provinciaal Statenlid en gedeputeerde niet meer bezig bent met het betreffende onderwerp. Het sluit niet meer aan bij de behoeftes op dat moment. Over de juistheid van feiten is iedereen het eens; De rapporten bevatten een juiste en controleerbare weergave van de feiten. Wat betreft de onderbouwing van de betrokken conclusies in een rapport vindt men het voldoende concreet onderbouwd.

De subjectieve kant bevat het nut en de meerwaarde van de onderzoeken. Over het algemeen zijn de onderzoeken wel nuttig en hebben ze meerwaarde, maar soms is het onderwerp niet meer aan de orde of kan men zich niet vinden in de conclusies. De meerwaarde daalt indien er niets met de aanbevelingen wordt gedaan, maar je hebt in ieder geval een reflectiemoment van het gevoerde beleid, wat een belangrijk doel van de Noordelijke Rekenkamer is. Verder heeft iedereen begrip voor de looptijd van de onderzoeken, aangezien de Noordelijke Rekenkamer wel genoeg tijd nodig heeft om kwalitatief goed onderzoek te doen. Daarnaast is er nog een subjectieve kant van het oordeel over de waardering. Het oordeel over de uitkomsten van een rapport verschilt natuurlijk per rapport, maar over het algemeen kunnen respondenten zich wel vinden in de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer. Vervolgens zijn er geen bijzonderheden over het contact met de Noordelijke Rekenkamer en de algemene werkwijze wordt als positief ervaren.

Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Inleiding

Aan het begin van dit onderzoek zijn een hoofdvraag en enkele deelvragen opgesteld. In dit hoofdstuk worden die vragen beantwoord op basis van het materiaal dat is verzameld met de inzet van verschillende onderzoeksmethoden. In dit hoofdstuk zetten we uiteen hoe het onderzoek is uitgevoerd en wat de belangrijkste bevindingen van het onderzoek zijn. We staan ook stil bij de sterke en minder sterke kanten van het onderzoek en er worden aanbevelingen gedaan die voor de toekomst van de Noordelijke Rekenkamer van belang kunnen zijn.

7.2 Leeswijzer

Eerst worden de deelvragen beantwoord en daarna de hoofdvraag. Vervolgens worden er een aantal aanbevelingen aan de Noordelijke Rekenkamer gedaan. Als laatste wordt er afgesloten met een discussie van het onderzoek.

7.3 Beantwoording van de deelvragen

In deze paragraaf worden de belangrijkste conclusies van dit onderzoek op een rijtje gezet. Dit wordt gedaan door de in hoofdstuk 1 geformuleerde deelvragen te beantwoorden.

Deelvraag 1: Wat wordt er in dit onderzoek verstaan onder het begrip waardering?

Het begrip waardering is lastig te operationaliseren omdat er veel betekenissen aan dit begrip kunnen worden toegekend. Letterlijk betekent waardering ‘waardebepaling’, wat zowel negatief als positief ingevuld kan worden. In dit onderzoek is van deze letterlijke betekenis uitgegaan. Waardering heeft zowel objectieve als subjectieve kanten. De objectieve aspecten van waardering zijn bijvoorbeeld de leesbaarheid, begrijpelijkheid, juistheid van de feiten en de onderbouwingen van de conclusies. De subjectieve kanten van waardering hebben onder andere betrekking op de tijdsduur van het opstellen van een rapport, de meerwaarde van de rapporten en de tevredenheid over de manier van onderzoek doen. Het is voor het onderzoek van belang dat de waardering zo duidelijk mogelijk wordt gemeten. Bij het begrip waardering is namelijk veel ruimte over voor interpretatie, voornamelijk wat betreft de subjectieve aspecten.

Deelvraag 2: Wat zijn de verwachtingen van het werk verricht door de Noordelijke Rekenkamer van de verschillende actoren van de drie noordelijke provincies?

In het kader van de verwachtingen zijn er twee hypothesen opgesteld:

1. Wij verwachten op grond van de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer in de periode 2015-2020 dat de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen een hoge mate van waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer hebben.
2. Wij verwachten dat het bestaan van de Noordelijke Rekenkamer niet ter discussie staat bij de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe.

Uit de resultaten van dit onderzoek is naar voren gekomen dat de eerste hypothese grotendeels aansluit op de bevindingen uit de enquête en de interviews. Het merendeel van de respondenten is over het algemeen positief over de werkzaamheden van de Noordelijke Rekenkamer.

Ook de tweede hypothese sluit aan bij de bevindingen. De respondenten is gevraagd om een oordeel te geven over het nut en de toegevoegde waarde van de Noordelijke Rekenkamer. Door de respondenten is hier overwegend een positief antwoord op gegeven. Er wordt aangegeven dat de Noordelijke Rekenkamer een controlerend orgaan is, dat onafhankelijk onderzoek verricht en nuttige rapporten opstelt.

Deelvraag 3: Hoe wordt het doen van onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 gewaardeerd door de verschillende actoren van de drie noordelijke provincies?

Bij het beantwoorden van deze deelvraag zijn de aspecten van het begrip waardering in ogenschouw genomen. Er is in kaart gebracht hoe de actoren tegenover de politieke onafhankelijkheid van de Noordelijke Rekenkamer staan, in hoeverre de actoren input kunnen leveren bij de keuze van de te onderzoeken onderwerpen en hoe zij het contact met de Noordelijke Rekenkamer ervaren.

Alle respondenten en geïnterviewden staan hetzelfde tegenover de politieke onafhankelijkheid van de Noordelijke Rekenkamer. De Noordelijke Rekenkamer wordt geprezen om haar onafhankelijkheid en de respondenten geven aan dat zij geen politieke kleur herkennen in de rapporten. Ook wordt door hen aangegeven dat de Noordelijke Rekenkamer voldoende onafhankelijk opereert.

De respondenten vinden dat zij voldoende betrokken worden bij het leveren van input voor de onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer. Wel zijn er enkele kanttekeningen gemaakt over hoe er met de input wordt omgegaan. Een aantal geïnterviewden hebben aangegeven dat zij pas achteraf zien wat er met de gegeven input wordt gedaan. Zij zien dit liever eerder in het onderzoeksproces.

De respondenten zijn positief over het contact met de Noordelijke Rekenkamer. De communicatie verloopt goed en wordt als prettig ervaren. Daarentegen geven de ambtenaren enkele verbeterpunten aan. Dit is geen verrassende uitkomst omdat ambtenaren, in vergelijking met Statenleden en gedeputeerden, het meeste contact hebben met de Noordelijke Rekenkamer.

De actoren zijn dus over het algemeen positief over het onderzoek dat de Noordelijke Rekenkamer uitvoert. Er worden enkele kritiek- en/of verbeterpunten genoemd, maar dat doet niet af aan het algemene positieve oordeel over het doen van onderzoek door de Noordelijke Rekenkamer.

Deelvraag 4: Hoe worden de onderzoeksprogramma's van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2014 tot en met 2020 gewaardeerd door de betrokken actoren van de drie noordelijke provincies?

Bij deze deelvraag zijn wederom de verschillende aspecten van waardering in ogenschouw genomen.

De respondenten hebben uiteenlopende meningen wat betreft de looptijd van het onderzoeksprogramma, de onderwerpen die daarin staan en het leveren van input voor de onderwerpen. Zo vindt een aantal respondenten de looptijd te lang en vinden anderen het te kort. Bovendien zijn de meningen niet eenduidig als het gaat om de relevantie van de onderwerpen in de onderzoeksprogramma's. Soms zijn de onderwerpen relevant, maar soms sluiten de onderwerpen niet voldoende aan op de actualiteit. Dit zorgt ervoor dat er over een bepaald onderwerp geen goede discussie kan worden gevoerd.

Deelvraag 5: Hoe worden de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 gewaardeerd door de betrokken actoren van de drie noordelijke provincies?

Een grote meerderheid van de benaderde actoren vindt dat de conclusies en aanbevelingen uit de rapporten bruikbaar zijn. Het komt echter wel voor dat sommige conclusies en aanbevelingen niet concreet genoeg zijn of dat sommige aanbevelingen al in een eerder beleid zijn uitgevoerd. Verder vindt een grote meerderheid de onderzoeken nuttig.

Ook vinden de meeste respondenten de rapporten goed leesbaar. Hierbij wordt wel een kanttekening gemaakt, want een aantal geïnterviewden vindt dat de rapporten voor de gemiddelde burger niet altijd goed leesbaar en begrijpelijk zijn.

De meeste respondenten geven aan dat de onderzoeken meerwaarde hebben. Over de uitkomsten van de onderzoeken zijn de respondenten iets meer verdeeld, maar een ruime meerderheid is het wel eens met de uitkomsten van de onderzoeken.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de rapporten door een grote meerderheid positief gewaardeerd worden. Er worden wel een aantal kanttekeningen geplaatst, maar in het algemeen is de waardering voor de rapporten hoog.

Deelvraag 6: Wat is de verklaring voor de waardering van de Noordelijke Rekenkamer?

De mate van waardering hangt af van een aantal factoren die wij hebben onderverdeeld in objectieve en subjectieve aspecten van waardering. Bij de beantwoording van deze laatste deelvraag wordt in beeld gebracht wat de waardering per actor is.

Statenleden zijn van mening dat de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer goed leesbaar, begrijpelijk en voldoende duidelijk zijn. Daarnaast vinden zij dat het contact met de Noordelijke Rekenkamer goed en soepel verloopt. Daarentegen hebben sommige Statenleden aangegeven dat zij pas achteraf bij het opstellen van de rapporten worden betrokken en ook te weinig betrokken worden bij het proces rondom het vormgeven van het onderzoek. Het zou beter zijn als zij in een eerder stadium worden betrokken.

Leden van Gedeputeerde Staten zijn voornamelijk te spreken over de controlefunctie van de Noordelijke Rekenkamer. Zij vinden, net als de Statenleden, de rapporten goed leesbaar en begrijpelijk. Het valt sommige gedeputeerden wel op dat niet alle rapporten even relevant zijn bij het publiceren ervan. Eén van de redenen is dat het soms voorkomt dat Gedeputeerde Staten tijdens een onderzoek een andere weg zijn ingeslagen qua beleid of dat het onderwerp bij het publiceren van het rapport niet meer bij de tijd is. Daarnaast vinden de gedeputeerden het lastig om de aanbevelingen en adviezen van de Noordelijke Rekenkamer te implementeren in hun eigen beleid. Dit zou volgens hen kunnen worden opgelost wanneer de Noordelijke Rekenkamer met een concrete aanpak komt.

Ambtenaren geven ook aan dat de rapporten voldoende duidelijk, leesbaar en begrijpelijk zijn. Uit de interviews blijkt dat ambtenaren, in tegenstelling tot de andere actoren, het meeste contact hebben met de Noordelijke Rekenkamer. Zij hebben echter enige kritiekpunten die zien op het contact.

Als laatste zijn de maatschappelijke betrokkenen tevreden over de leesbaarheid, begrijpelijkheid en toegankelijkheid van de rapporten. Wat opvalt is dat de meeste maatschappelijke betrokkenen neutraal staan tegenover het Noordelijke karakter van de Noordelijke Rekenkamer, terwijl de rest van de actoren hier positief tegenover staat. Daarnaast hebben de maatschappelijke betrokkenen een positief beeld van de Noordelijke Rekenkamer en de kwaliteit van haar onderzoeken.

Concluderend kan worden gezegd dat alle actoren overwegende, enkele opmerkingen en kritiekpunten daargelaten, een positief gevoel hebben bij de Noordelijke Rekenkamer. Het valt op dat de geïnterviewde gedeputeerden de meeste kritiekpunten en opmerkingen hebben over de Noordelijke Rekenkamer. Een reden hiervoor zou kunnen zijn dat de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer gaan over het beleid dat zij opstellen en de uitvoering daarvan.

7.4 Beantwoording van de hoofdvraag

Het doen van onderzoek, de onderzoeksprogramma's in de periode van 2014 tot en met 2020 en de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer in de periode van 2015 tot en met 2020 worden positief gewaardeerd door Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisaties van provincies Fryslân, Groningen, Drenthe en de maatschappelijke betrokkenen. De meeste respondenten hebben een (zeer) positief beeld van de Noordelijke Rekenkamer. Hier en daar zijn wel kritische noten geplaatst, maar in zijn algemeenheid kan gesteld worden dat er veel waardering is voor de Noordelijke Rekenkamer.

7.5 Aanbevelingen

Als laatste resteert de vraag hoe de Noordelijke Rekenkamer de bevindingen van dit rapport kan gebruiken voor haar eigen werkzaamheden. Uit het rapport is gebleken dat er in het algemeen positief wordt gereageerd op het werk van de Noordelijke Rekenkamer. Voor bepaalde verbeterpunten geldt dat het waarschijnlijk niet realistisch is dat deze in de praktijk kunnen worden gebracht. Dit gaat onder meer om de leesbaarheid van de rapporten voor de burger, aangezien de rapporten in principe als tot Provinciale Staten gerichte informatie zijn bedoeld en daardoor onvermijdelijk meer technische termen bevatten die voor de gemiddelde burger niet altijd begrijpelijk zijn. De rapporten van de Noordelijke Rekenkamer bevatten altijd aan het begin een samenvatting waarmee getracht wordt de hoofdlijnen van het gehele rapport duidelijk te maken. Een ander punt dat door de respondenten wordt genoemd is de looptijd van de onderzoeken. Zij zijn van mening dat een langere looptijd er soms voor zorgt dat een onderwerp uit de actualiteit is verdwenen en de relevantie heeft verloren op het moment dat het rapport uitkomt. Hier ligt wellicht een verbeterpunt dat ziet op de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer, hoewel men de vraag kan stellen of een kortere looptijd een negatieve invloed op de kwaliteit van de onderzoeken zou kunnen hebben. Meerdere respondenten gaven niet voor niets aan dat de wat langere looptijd in bepaalde gevallen begrijpelijk en misschien zelfs wenselijk is, zeker bij de meer complexe onderwerpen. Tot slot geven bepaalde actoren, in het bijzonder leden van Provinciale Staten, aan liever in een eerder stadium bij het rapport te worden betrokken dan op dit moment het geval is. Ook dit is iets wat vanuit de Noordelijke Rekenkamer overwogen zou kunnen worden.

7.6 Discussie

Wij zijn tevreden over dit rapport en de manier waarop het tot stand is gekomen. De geïnterviewden waren bereid om uitgebreid antwoord te geven op de gestelde vragen en we hebben, naar onze mening, een helder beeld kunnen schetsen hoe naar de werkzaamheden van de Noordelijke Rekenkamer gekeken wordt. De enquête leverde ook goede resultaten op. Het is met name een manier om gesloten antwoorden tegenover elkaar te zetten en zo een duidelijke vergelijking te maken tussen de verschillende meningen. Al met al leidde dit tot een compleet rapport. Wel moet er één kanttekening worden gemaakt wat betreft de representativiteit van dit onderzoek. Het aantal respondenten die de enquête hebben ingevuld is met 42 erg klein en vijftien geïnterviewden is een gering aantal. Daarom moeten de bevindingen uit dit rapport met enige terughoudendheid gegeneraliseerd worden. Waar wij tijdens dit onderzoek tegenaan liepen, was dat er tegelijkertijd een

andere groep studenten bezig was met een onderzoek met betrekking tot de doorwerking van het werk van de Noordelijke Rekenkamer. Voor de actoren die benaderd werden voor zowel de interviews als de enquête riep dit enige verwarring op. Op een gegeven moment kwamen er geluiden dat zij overspoeld werden met verzoeken voor interviews en enquêtes. Als wij dit beter met elkaar hadden gecommuniceerd, was de respons misschien groter geweest. Dat had ervoor kunnen zorgen dat er een nog duidelijker beeld van de waardering voor het werk van de Noordelijke Rekenkamer tot stand kwam. Desalniettemin is er een duidelijk, algemeen beeld ontstaan over de waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer.

Het is de Noordelijke Rekenkamer aan te raden om een vollediger beeld van de waardering voor het werk van de Noordelijke Rekenkamer te krijgen. Het is daarvoor van belang om meer respons te krijgen op de enquête en meer interviews af te nemen. Daarnaast is aan te raden om in een zo vroeg mogelijk stadium respondenten te benaderen om hen zoveel mogelijk tijd en ruimte te geven om de enquête in te vullen of tijd vrij te maken voor een interview.

De gebruikte methoden zijn, zoals in dit rapport het geval was, volgens ons geschikt voor het beoordelen van de waardering onder de benaderde partijen. Het gebruik van enquêtes gaf onder meer een statistisch overzicht van de resultaten, terwijl de interviews tot meer diepgang leidden en op deze manier interessante aanvullende resultaten opleverden. Deze combinatie van enquêtes voor algemene informatie en de interviews voor meer diepgang is een prettige manier om mee te werken.

Literatuurlijst

CBS 2018

CBS, *Subjectief welzijn: tevredenheid, zinvolheid en affecten*, december 2018, cbs.nl.

Lindhout 2012

E. Lindhout, 'Gelijkwaardigheid en eigenwaardigheid in de relatie tussen leidinggevende en medewerkers. De waarde van waardering', *TvOO* 2012, nr. 2.

Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies 2015: Beleid onderzocht door provinciale rekenkamers

Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies. Beleid onderzocht door provinciale rekenkamers. Opgeroepen op 7 mei 2020, van www.noordelijkerekenkamer.nl:

<https://www.noordelijkerekenkamer.nl/images/NVRR%20brochure%20%27beleid%20onderzocht%20door%20provinciale%20rekenkamers%27.pdf>

Bijlage 1 Individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer

Onderzoek	Beleidsterrein	Onderzoeksvraag	Datum van publicatie
Terugblik bedrijventerreinen en bodemsaneringen	Milieu, ruimtelijke ordening	In hoeverre hebben de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer op het gebied van bedrijventerreinen en duurzaam ruimtegebruik en bodemsaneringen bij de drie noordelijke provincies geleid tot wijzigingen in het beleid en de uitvoeringspraktijk en op welke wijze zijn Provinciale Staten hiervan op de hoogte gesteld?	Gepubliceerd op 11-11-2015 ²²
Provinciaal ruimtelijk beleid: instrumenten en doorwerking	Ruimtelijke ordening, landbouw	Hoe heeft de provincie er in de periode 2009–2014 voor gezorgd dat haar ruimtelijke beleid doorwerkt in gemeentelijke ruimtelijke plannen en heeft zij daarbij de mogelijkheden die het instrumentarium biedt in voldoende mate benut?	Gepubliceerd op 11-04-2016 ²³
Grip op kwaliteit. Provinciale grip op bedrijven met grote risico's voor hun omgeving	Milieu	Draagt het provinciale toezicht op de majeure risicobedrijven – waarvan de uitvoering is uitbesteed – in voldoende mate bij aan de gewenste staat van veiligheid bij deze risicobedrijven en welke lessen zijn er te trekken voor de komende periode?	Gepubliceerd op 20-06-2016 ²⁴
Op eigen benen? Beëindigen sociaal beleid: gevolgen voor maatschappelijke instellingen	Sociaal domein, maatschappelijke instellingen	Wat zijn de gevolgen geweest van de provinciale bezuinigingen op maatschappelijke instellingen in het sociale domein?	Gepubliceerd op 28-11-2016 ²⁵

²² [Onderzoeksplan terugblik bedrijventerreinen en bodemsaneringen.](#)

²³ [Onderzoek doorwerking provinciaal ruimtelijk beleid.](#)

²⁴ [Onderzoeksplan provinciale grip op bedrijven met grote risico's voor de omgeving.](#)

²⁵ [Onderzoeksplan op eigen benen.](#)

Met de bus naar de stad – openbaar busvervoer in perifere gebieden	Openbaar vervoer	Hoe hebben de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe in de periode 2010-2015 zorg gedragen voor het basale regionale openbare vervoer vanuit perifeer gelegen gebieden, hoeveel heeft dit gekost en welke lessen zijn er te leren uit de verschillen tussen de drie provinciën?	Gepubliceerd op 08-05-2017 ²⁶
Eindrapport het waddenfonds gemonitord	Economie, duurzaamheid	In hoeverre zijn verbetervoorstellen voor de uitvoeringspraktijk doorgevoerd sinds de decentralisatie in 2012 en wat heeft dit betekend voor de beslissing over en de uitvoering en monitoring van projecten en de informatievoorziening aan Provinciale Staten?	Gepubliceerd op 23-01-2018 ²⁷
Internet, en een beetje snel graag! De aanleg van breedbandinternet in de provincies	Internet, infrastructuur	Hoe draagt de provincie zorg voor een provinciedekkend breedbandnetwerk, in hoeverre slaagt zij erin om knelpunten, die lokale initiatiefnemers bij de aanleg van breedbandinternet ondervinden, weg te nemen en hoeveel hebben de maatregelen gekost?	Gepubliceerd op 12-03-2018 ²⁸
Eindrapport energie in transitie een vergelijkend onderzoek naar de inzet van de provincies in de energietransitie.	Energie	Wat zijn de overeenkomsten en verschillen in de ambities, rolopvatting, instrumentgebruik, inzet en resultaten tot nu toe van de provincies op het gebied van energietransitie in de periode 2016- 1 april 2018?	Gepubliceerd op 07-12-2018 ²⁹
Werk het? Onderzoek naar de raming en toerekening van werkgelegenheidseffecten	Werkgelegenheid	Welke methoden heeft de provincie in de periode 2005-2015 gebruikt om werkgelegenheidseffecten van	Gepubliceerd op 12-11-2018 ³⁰

²⁶ [Onderzoeksplan openbaar vervoer.](#)

²⁷ [Onderzoeksplan waddenfonds.](#)

²⁸ [Onderzoeksplan internet.](#)

²⁹ [Onderzoeksplan energie in transitie.](#)

³⁰ [Onderzoeksplan werkgelegenheidseffecten.](#)

van structuurversterkende projecten		gesubsidieerde projecten vooraf in te schatten en achteraf vast te stellen?	
Verdeling onder hoogspanning, een onderzoek naar de verdeling van kosten en baten rondom wind- en zonneparken.	Duurzaamheid, energie	Welke kosten en baten ondervinden betrokken partijen bij projecten over duurzame energieopwekking, hoe – en op basis van welke criteria – zijn deze kosten en baten verdeeld en hoe is die verdeling tot stand gekomen?	Gepubliceerd op 02-03-2020 ³¹

Onderzoeksplan	Beleidssterrein	Onderzoeksvraag	Verwachte publicatie
Duurzame landbouw	Landbouw, milieu	Op welke manier hebben de noordelijke provincies in de periode 2012-2018 met subsidieverstrekking bijgedragen aan een verduurzaming van de landbouw?	Juli 2020 ³²
Meepraten over ruimtelijke kwaliteit: ruimte voor inbreng?	Ruimtelijke kwaliteit, burgerparticipatie	Op welke wijze werden inwoners en maatschappelijke instellingen en bedrijven betrokken bij enkele grote ruimtelijke ingrepen en in welke mate heeft deze participatie geleid tot aantoonbare verbetering van de ruimtelijke kwaliteit?	November 2020 ³³
Revolverende fondsen	Revolverende fondsen, subsidies	Hoe hebben de noordelijke provincies hun revolverende fondsen vormgegeven, hoe vinden sturing en verantwoording plaats over de provinciale middelen in de fondsen, welke risico's worden daarmee gelopen en wat zijn de resultaten van de revolverende fondsen?	Januari 2021 ³⁴
Marketing en promotie toerisme: effecten provinciaal beleid	Toerisme	Wat zijn de provinciale inspanningen op het gebied van marketing en promotie om het toerisme te	September 2020 ³⁵

³¹ [Onderzoeksplan verdeling onder hoogspanning.](#)

³² [Onderzoeksplan duurzame landbouw.](#)

³³ [Meepraten over ruimtelijke kwaliteit: ruimte voor inbreng? Inleiding en achtergrond.](#)

³⁴ [Onderzoeksplan revolverende fondsen.](#)

³⁵ [Onderzoeksplan marketing en promotie toerisme.](#)

		bevorderen en heeft de provincie zicht op de effecten van deze inspanningen?	
--	--	--	--

Bijlage 2 Begeleidingsbrief Linze Schaap

EVALUATIE 2020

VAN: Linze Schaap, directeur-secretaris

DATUM: 28 april 2020

U wordt vriendelijk gevraagd medewerking te verlenen aan de evaluatie van de Noordelijke Rekenkamer.

De Gemeenschappelijke Regeling 'De Noordelijke Rekenkamer 2016' schrijft voor dat de rekenkamer eens in de zes jaar geëvalueerd wordt. De Raad van Advies (bestaande uit negen Statenleden uit Drenthe, Fryslân en Groningen) en het College van de NRK hebben afgesproken dat de rekenkamer zelf het evaluatieonderzoek uitzet. De NRK wil een zo onafhankelijk mogelijke uitvoering van het onderzoek. Het bestaat uit vier onderdelen:

- A. *Rode-Dradenonderzoek*. Dit deelonderzoek bestaat vooral uit een analyse van de conclusies die de NRK de afgelopen vijftien jaren getrokken heeft en de aanbevelingen die zij gedaan heeft: zijn er conclusies en aanbevelingen die steeds weer terug komen, door de jaren heen? Dit onderzoek wordt verricht door Emma Beers, een (Groningse) masterstudente van de opleiding Bestuurskunde van de Radboud Universiteit Nijmegen, in het kader van haar stage en afstudeerscriptie.
- B. *Doorwerking van rekenkameronderzoek*. Voor een aantal onderzoeken van de NRK sinds 2012 zal bekeken worden in hoeverre die doorwerken in het beleid van de drie provincies. Dit deelonderzoek wordt uitgevoerd door een groep bachelorstudenten Juridische Bestuurskunde van de RUG, onder leiding van prof. Heinrich Winter, in het kader van hun afstuderen.
- C. *Externe waardering voor de Noordelijke Rekenkamer*. Hierin wordt onderzocht op welke manier 'de buitenwacht' aankijkt tegen de rekenkamer en haar onderzoeken: in de allereerste plaats Statenleden, daarnaast leden van GS, ambtelijke organisatie en, waarschijnlijk, maatschappelijke organisaties. Ook dit deelonderzoek wordt uitgevoerd door een groep bachelorstudenten Juridische Bestuurskunde van de RUG, onder leiding van prof. Heinrich Winter, in het kader van hun afstuderen.
- D. *Governance onderzoek*. Dit deelonderzoek zal, na advisering door de Raad van Advies, extern uitgezet worden. Kernvraag zal zijn of wijzigingen nodig zijn in de organisatie van de rekenkamer.

Het mooie aan deze manier van werken is dat een grote groep studenten zo kennis maakt met (het beoordelen van) provinciaal beleid en dat de kwaliteit van de eerste drie deelonderzoeken gewaarborgd is door de begeleiding die de studenten krijgen van hun docenten.

De onderzoekers hebben u gevraagd uw medewerking te verlenen. Ik zou het zeer op prijs stellen als u tijd voor hen – en dus voor het voorgeschreven evaluatieonderzoek – vrij kunt maken.

Mocht u vragen hebben over het evaluatieonderzoek, neemt u dan gerust contact met mij op. Veel dank alvast voor uw bereidwilligheid!

Met vriendelijke groet / Mei freonlike groetnis,

Dr. Linze Schaap

l.schaap@noordelijkerekenkamer.nl

06-13006632

Bijlage 3 Geïnterviewden

Provincie Fryslân:

- Provinciale statenlid 1: Wiebo de Vries (CU)
- Provinciale statenlid 2: Hetty Janssen (PvdA)
- Gedeputeerde: Sietske Poepjes (CDA)
- Ambtenaar: Rinie Scheutjens (senior-adviseur concern control)
- Maatschappelijk betrokkenen: Peter Dijk (Arriva)

Provincie Groningen:

- Provinciale statenlid 1: Bram Schmaal (Groninger Belang)
- Provinciale statenlid 2: Nico Bakker (VVD)
- Gedeputeerde: Fleur Gräper-van Koolwijk (D66)
- Ambtenaar: Desmond de Vries (programmamanager)
- Maatschappelijke betrokkene: Yvonne Turenhout (CMO STAMM)

Provincie Drenthe:

- Provinciale statenlid 1: Bert Vorenkamp (PVV)
- Provinciale statenlid 2: Greetje Dijkers (SP)
- Gedeputeerde: Henk Jumelet (CDA)
- Ambtenaar: Daniëlle Strijker (concern control)
- Maatschappelijk betrokkene: Paul Bos (LTO Noord)

Bijlage 4 Vragenlijst enquête

Enquête over de waardering van de Noordelijke Rekenkamer

Welkom bij deze vragenlijst. We willen de waardering van (het werk van) de Noordelijke Rekenkamer door de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, ambtelijke organisatie en maatschappelijke betrokkenen van de provincies Friesland, Groningen en Drenthe in kaart brengen. De vragenlijst bestaat uit 5 blokken: algemene vragen, algemene stellingen over de Noordelijke Rekenkamer, vragen over de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer, algemene vragen over het onderzoeksprogramma van de Noordelijke Rekenkamer en de individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer.

De invulling van de vragenlijst duurt ongeveer 15 minuten en is bedoeld voor de leden van de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, voor de medewerkers van de ambtelijke organisatie, en voor de maatschappelijk betrokkenen. Alle gegevens worden anoniem verwerkt.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen in opdracht van de Noordelijke Rekenkamer.

Algemene vragen

1. Wat is uw functie?

- a. Lid van Provinciale Staten
- b. Lid van Gedeputeerde Staten
- c. Lid van Ambtelijke organisatie
- d. Medewerker van een maatschappelijke organisatie, namelijk

Maatschappelijke betrokkenen kunnen meteen doorgaan naar vraag 4

2. Bij welke provincie bent u werkzaam?

- a. Fryslân
- b. Groningen
- c. Drenthe

3. Hoe lang bent u werkzaam in uw huidige functie?

...

Algemene stellingen over de Noordelijke Rekenkamer

De Noordelijke rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling van de drie noordelijke provincies. Het is voor ons onderzoek van belang om te weten hoe u tegen de Noordelijke Rekenkamer aan kijkt. U krijgt daarom nu eerst enkele algemene vragen over de Noordelijke Rekenkamer.

4. Ik vind de Noordelijke Rekenkamer een nuttige organisatie.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

5. Ik vind het noodzakelijk dat er een gemeenschappelijke rekenkamer is voor de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

6. Ik vind dat de Noordelijke Rekenkamer bijdraagt aan de controlerende functie van de Provinciale Staten.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

7. Ik vind dat de Noordelijke Rekenkamer onafhankelijk opereert.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

8. Ik ben tevreden over het contact met de Noordelijke Rekenkamer.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

9. Ik vind dat de Noordelijke Rekenkamer zorgvuldig omgaat met privacygevoelige informatie.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

10. Ik vind dat de Noordelijke Rekenkamer transparant opereert.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

11. Als u de Noordelijke Rekenkamer in het algemeen een cijfer van 1 tot en met 10 zou moeten geven, wat zou dat cijfer dan zijn?

...

12. Wilt u één van de bovenstaande antwoorden nog nader toelichten?

...

Vragen over de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer

De Noordelijke rekenkamer heeft in de periode 2015-2020 verschillende onderzoeken gepubliceerd.

Door middel van de volgende vragen willen we graag uw mening weten over hoe u de totstandkoming van de onderzoeken van de Noordelijke rekenkamer heeft ervaren, in hoeverre u daarbij betrokken bent geweest en wat uw mening is over de algehele manier van onderzoek doen door de Noordelijke rekenkamer.

13. Hoe tevreden bent u over de kwaliteit van de onderzoeken uitgevoerd door de Noordelijke Rekenkamer?

- a. Zeer tevreden
- b. Tevreden
- c. Neutraal
- d. Ontevreden
- e. Zeer ontevreden
- f. Geen mening

14. Ik vind dat ik als actor voldoende betrokken wordt bij het proces rondom het vormgeven van het onderzoek.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

15. Hoe tevreden bent u in algemene zin over het contact met de onderzoekers?

- a. Zeer tevreden
- b. Tevreden
- c. Neutraal
- d. Ontevreden
- e. Zeer ontevreden
- f. Geen mening

16. Bent u lid van de Provinciale Staten?

- a. Ja, ga door naar vraag a
- b. Nee, ga door naar vraag 18

a) In welke mate wordt uw input gevraagd voor de onderzoeksprogramma's van de Noordelijke Rekenkamer?

- a. Zeer kleine mate
- b. Kleine mate
- c. Neutraal
- d. Grote mate

- e. Zeer grote mate
- f. Geen mening

17. Ik ben van mening dat de Noordelijke Rekenkamer een onafhankelijke werkwijze hanteert bij het uitvoeren van haar onderzoeken.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

18. Als u de werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer een cijfer van 1 tot en met 10 zou moeten geven, wat zou dat cijfer dan zijn?

...

19. Wilt u één van de bovenstaande antwoorden nog nader toelichten?

...

Algemene vragen over het onderzoeksprogramma van de Noordelijke Rekenkamer

Iedere twee jaar wordt een nieuw onderzoeksprogramma voor de Noordelijke rekenkamer vastgesteld om richting te geven aan het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer. Voor ons onderzoek is ook de mate van waardering met betrekking tot de onderzoeksprogramma's van de Noordelijke Rekenkamer van belang. Om deze reden gaan de volgende vragen over de onderzoeksprogramma's van de Noordelijke Rekenkamer. Omdat dit u misschien niet helemaal helder voor ogen staat, volgt hieronder een kort overzicht van de afgelopen vijf jaar van drie onderzoeksprogramma's met de bijbehorende onderwerpen.

Onderzoeksprogramma 2014-2015

[Link onderzoeksprogramma](#)

- De onderhoudsplannen voor wegen en kanalen ([Link](#))
- Bezuinigingen binnen het sociale domein ([Link](#))
- Krimpbeleid van provincies ([Link](#))
- Terugblik onderzoek naar subsidiëring van plattelandsprojecten ([Link](#))
- Terugblik onderzoek naar spoed bij saneren van vervuilde bedrijfslocaties ([Link](#))
- De effectiviteit van marketing
- Kwaliteit van handhaving door omgevingsdiensten
- Doorwerking van provinciaal ruimtelijk beleid ([Link](#))

Onderzoeksprogramma 2016-2017

[Link onderzoeksprogramma](#)

- Openbaar vervoer ([Link](#))
- Digitale bereikbaarheid van het platteland ([Link](#))
- Werkgelegenheid ([Link](#))
- Onttrekkingen aan reserves en het instemmen door Provinciale Staten
- De gevolgen van bezuinigingen door gesubsidieerde instellingen

Onderzoeksprogramma 2018-2019

[Link onderzoeksprogramma](#)

- Revolverende fondsen

- Informatieveiligheid
- Energietransitie ([Link](#))
- Provinciaal toerismebeleid
- Borgen van ruimtelijke kwaliteit
- Duurzame landbouw

20. Bent u bekend met één van de onderzoeksprogramma's?

- a. Ja
- b. Nee

Als u ja heeft geantwoord, wilt u dit dan nader toelichten?

Wanneer nee is geantwoord, dan krijgt men de vragen 21 t/m 25 niet te zien.

21. Wat vindt u van de looptijd van het onderzoeksprogramma? Momenteel is de looptijd van het onderzoeksprogramma twee jaar.

- a. Te lang
- b. Precies goed
- c. Te kort
- d. Geen mening
- e. Anders, ...

22. Ik vind de onderwerpen die terugkomen in de onderzoeksprogramma's relevant.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

23. Bent u lid van de Provinciale Staten?

- c. Ja, ga door naar vraag b
- d. Nee, ga door naar vraag 24

b) Ik vind dat ik voldoende input kan leveren met betrekking tot de onderwerpen in het onderzoeksprogramma.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

23. Als u de onderzoeksprogramma's in het algemeen een cijfer van 1 tot en met 10 zou moeten geven, wat zou dat cijfer dan zijn?

...

24. Wilt u één van de bovenstaande antwoorden nog nader toelichten?

...

Individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer

De Noordelijke Rekenkamer heeft in de periode 2015-2020 een aantal onderzoeksrapporten opgesteld. De volgende vragen gaan over deze onderzoeksrapporten. Eerst komen enkele algemene vragen over de rapporten aan bod en daarna een paar specifieke vragen.

25. Ik vind dat de conclusies en aanbevelingen uit de rapporten van de Noordelijke Rekenkamer bruikbaar zijn.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

26. Ik vind de onderzoeken gedaan door de Noordelijke Rekenkamer nuttig.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

27. Ik vind dat de onderzoeksrapporten door de Noordelijke Rekenkamer tijdig zijn opgesteld.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

28. Ik vind dat de onderzoeksrapporten van de Noordelijke Rekenkamer meerwaarde hebben.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

29. Ik ben het over het algemeen eens met de uitkomsten van de onderzoeksrapporten van de Noordelijke Rekenkamer.

- a. Zeer mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Zeer mee oneens
- f. Geen mening

30. Als u de onderzoeksrapporten van Noordelijke Rekenkamer in het algemeen een cijfer van 1 tot en met 10 zou moeten geven, wat zou dat cijfer dan zijn?

...

31. Wilt u één van de bovenstaande antwoorden nog nader toelichten?

...

Individuele onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer

32. De volgende vragen hebben betrekking op de individuele onderzoeksrapporten van de Noordelijke Rekenkamer. U kunt per rapport aangeven of u deze in het verleden bijvoorbeeld zeer intensief heeft gelezen, of alleen de conclusie, enzovoort. Indien uw gewenste antwoord er niet tussen staat, kunt u anders aanklikken. Gelieve deze laatste optie toe te lichten. Voor het geval dat u wilt kijken naar waar deze rapporten over gingen, volgt hier een overzicht van alle rapporten met bijbehorende linkjes:

Terugblik bodemsanering (2015):

- Fryslân: <https://tinyurl.com/ybbapzz3>
- Groningen: <https://tinyurl.com/y7mf6r6d>
- Drenthe: <https://tinyurl.com/y8v8n82g>

Provinciaal ruimtelijk beleid (2016): <https://tinyurl.com/y7yws5l2>

Grip op de kwaliteit (2016):

- Fryslân: <https://tinyurl.com/yaflscqg>
- Groningen: <https://tinyurl.com/y8p5wqck>
- Drenthe: <https://tinyurl.com/y9pwrلز>

Op eigen benen (2016):

- Fryslân: <https://tinyurl.com/ybncckhy>
- Groningen: <https://tinyurl.com/y77j6ryt>
- Drenthe: <https://tinyurl.com/yar22n3t>

Met de bus naar de stad (2017):

- Fryslân: <https://tinyurl.com/yc3yjtke>
- Groningen: <https://tinyurl.com/y7gr89zb>
- Drenthe: <https://tinyurl.com/ya57fg56>

Eindrapport Waddenfonds gemonitord (2018): <https://tinyurl.com/ybkpkb63>

Breedband internet (2018):

- Fryslân: <https://tinyurl.com/y8qvzs5c>
- Groningen: <https://tinyurl.com/y7jqkbuf>
- Drenthe: <https://tinyurl.com/y87atrpm>

Werkt het? (2018):

- Fryslân: <https://tinyurl.com/yakhzh68>
- Groningen: <https://tinyurl.com/y6ug2v47>
- Drenthe: <https://tinyurl.com/ybdgb5kk>

Eindrapportage energie in transitie (2018): <https://tinyurl.com/y9c64vek>

Verdeling onder hoogspanning (2020):

- Fryslân: <https://tinyurl.com/y6v4sfyb>
- Groningen: <https://tinyurl.com/yddj9ppo>
- Drenthe: <https://tinyurl.com/y9vsqka4>

Rapport	Zeer intensief gelezen	Intensief gelezen	Voor het grootste gedeelte gelezen	Conclusie gelezen	Samenvatting gelezen	Persbericht gelezen	Niet gelezen	Anders
Terugblik bodemsanering (2015)								
Provinciaal ruimtelijk beleid (2016)								
Grip op de kwaliteit (2016)								
Op eigen benen (2016)								
Met de bus naar de stad (2017)								
Eindrapport Waddenfonds gemonitord (2018)								
Breedband internet (2018)								
Werkt het? (2018)								
Eindrapportage energie in transitie (2018)								
Verdeling onder hoogspanning (2020)								

Indien de respondent zeer intensief, intensief of voor het grootste gedeelte heeft aangeklikt, zal hij bij de desbetreffende rapporten de onderstaande tabel in moeten vullen.

Terugblik bodemsanering	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Provinciaal ruimtelijk beleid	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Grip op kwaliteit	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Op eigen benen	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Met de bus naar de stad	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Eindrapport Waddenfonds gemonitord	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie het rapport voldoende onderbouwd						

Breedband internet	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Werkt het?	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Eindrapportage energie in transitie	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Verdeling onder hoogspanning	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens	Geen mening
Ik vind het rapport goed leesbaar						
Ik vind het onderwerp van het rapport relevant						
Ik vind de conclusie van het rapport voldoende onderbouwd						

Slotvragen

Tot slot nog een aantal afsluitende vragen. U krijgt hierbij de mogelijkheid om uw e-mailadres en/of telefoonnummer achter te laten indien u graag uitgebreider toelichting wilt geven.

33. Wilt u nog een of meerdere vragen van deze enquête nog kort toelichten?

...

34. Indien er bepaalde vragen zijn die u mondeling wilt toelichten, kunt u hier uw e-mailadres en/of telefoonnummer achterlaten.

...

35. Indien u het eindrapport van het onderzoek wilt ontvangen, kunt u hier uw e-mailadres achterlaten.

...

Bedankt voor het invullen van deze vragenlijst en uw bijdrage aan ons onderzoek!

Bijlage 5 Itemlijst interviewvragen

Algemene vragen

- Wat is uw naam?
- Wat is uw leeftijd?
- Wat is uw huidige functie?
- Hoelang bent u al werkzaam in deze functie?
- Hoelang heeft u al met de Noordelijke Rekenkamer te maken?

Beeld en gevoel bij het werk van de Noordelijke Rekenkamer

- Wat voor beeld hebt u van de werkwijze Noordelijke Rekenkamer?
- Wat voor gevoel roept de Noordelijke Rekenkamer bij u op?
 - Wat bedoelt u daar precies mee?
- Is dit beeld enkel tijdens uw werkzaamheden ontstaan, of is deze ook beïnvloed door andere ervaringen of factoren? Heeft u een voorbeeld?
- Vindt u het belangrijk de door het provincie gevoerde beleid gecontroleerd wordt?
- Vindt u het onderzoek door de Noordelijke Rekenkamer voldoende politiek onafhankelijk?

Bekendheid met en betrokkenheid bij de Noordelijke Rekenkamer

- Wanneer bent u voor het eerst in aanraking gekomen met de Noordelijke Rekenkamer?
- Hoe bent u bij de Noordelijke Rekenkamer betrokken?
- Hoeveel rapporten kent u? Welke rapporten kent u?
- Heeft u wel eens aan een rapport meegewerkt/mee gediscussieerd?

De algemene werkwijze

Het hele proces van een onderzoek doen binnen de Noordelijke Rekenkamer bestaat uit vele stappen: onderzoek kiezen, vooronderzoek, feitenonderzoek, ambtelijk hoor en wederhoor, analyse, beoordeling en conclusie, publiceren en archiveren.

- Wat vindt u van deze werkwijze?
- Is het een goede aanpak of zijn er verbeterpunten?
- Wat vindt u van de duur van de onderzoeken? Vaak duurt een onderzoek ongeveer een jaar. Zou dit niet korter kunnen zijn?

Onderzoeksprogramma's

- Onderzoeksprogramma's van 2014/2015 - 2016/2017 - 2018/2019/2020:
 - In hoeverre bent u bekend met de onderzoeksrapporten van de afgelopen jaren?
- Wat vindt u van de looptijd van een onderzoeksprogramma? Het huidige onderzoeksprogramma is drie jaar, normaal gesproken twee jaar. Zou dit korter of juist langer moeten zijn?
- Hoe vindt u het werken met onderzoeksprogramma's, is dit een goede methode?
- Kunt u voldoende input leveren bij het opstellen van een onderzoeksprogramma?
- Heeft de Noordelijke Rekenkamer relevante en actuele onderwerpen gekozen (maatschappelijk en politiek)? Had u graag andere, of meer onderwerpen gezien?
- Is er ruimte om meer onderzoeken te doen? Stel dat een statenlid graag extra onderzoek zou willen doen, buiten het onderzoeksprogramma om. Is hier een mogelijkheid voor?

Individuele onderzoeken van de afgelopen 5 jaar

- Wat is uw algemene oordeel over de rapporten?
- Nodigen de rapporten uit om gelezen te worden?
- Wat vindt u van de toegankelijkheid en bruikbaarheid van de rapporten?
- Geven rapporten van de Noordelijke Rekenkamer voldoende informatie?
- Zijn onderzoeken bij de publicatie meestal nog relevant?

- Hoe gaat de politiek om met rapporten?
 - Worden rapporten altijd gebruikt ondanks verschillende politieke voorkeuren?
- Zou u iets aan de rapporten willen veranderen?

Toelichting: We willen graag verder ingaan op één specifiek onderzoek.

Met welk onderzoek heeft u de meeste affiniteit? En waarom?

- Wat vond u van dat rapport? Heeft u er iets van opgestoken?
- Heeft het uw opvattingen beïnvloed?
- Heeft het bijgedragen aan de controlefunctie van de staten?
- Was het rapport nog relevant bij publicatie?
- Zou u aan dit iets aan willen veranderen?

Communicatie

- Hoe vaak hebt u contact met de Noordelijke Rekenkamer?
- Hoe vindt u dat de communicatie met de Noordelijke Rekenkamer verloopt?
- Heeft u altijd de mogelijkheid gehad om goed te communiceren met de Noordelijke Rekenkamer?
- Zou de communicatie verbeterd kunnen worden? Zo ja, op wat voor manier?
- Indien u ooit contact hebt opgenomen met de Noordelijke Rekenkamer, hoe verliep dit? Indien telefonisch of via de mail, kreeg u snel de juiste persoon te pakken? En kreeg u (vervolgens) snel antwoord op uw eventuele vragen?

Gezamenlijke organisatie van de Rekenkamer van drie provincies: het Noordelijke karakter

- Wat vindt u van het feit dat er een gezamenlijke rekenkamer is, in plaats van een rekenkamer per provincie?
- Welke voordelen of nadelen van het Noordelijke karakter van de Noordelijke Rekenkamer ervaart u?
- Wegen de voordelen wel of niet op tegen de nadelen van het Noordelijke karakter van de Noordelijke Rekenkamer?
- Zou het uitvoeren van de Noordelijke Rekenkamer per provincie individueel een beter alternatief kunnen zijn, heeft dit andere voor- en nadelen, etc.?

Financieel

- Vindt u de financiële middelen van de Noordelijke Rekenkamer een goede investering?

Meerjarenraming 2012-2022 in begrotingscijfers

X €1000	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten								
Personele lasten	695	695	703	720	730	740	750	760
Overige lasten	104	105	114	107	122	125	130	135
Totaal	799	800	803	827	852	865	880	895
Baten								
Bijdragen provincies	799	800	803	827	852	865	880	895

Eindoordeel: Pluspunten en Verbeterpunten

- Wat waardeert u het meest aan de Noordelijke Rekenkamer?
- Wat zijn 3 sterke punten en 3 verbeterpunten van de Noordelijke Rekenkamer?
- Wegen de voordelen van de Noordelijke Rekenkamer in het algemeen op tegen de nadelen?
- Als u een cijfer mocht geven aan de Noordelijke Rekenkamer van 1 tot 10, wat zou dat dan zijn?
- Heeft u nog overige opmerkingen?

